

Savinjski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI MESTA CELJA, OKRAJEV CELJA-OKOLICE IN BOSTANJA

O projektih, gradnjah in investitorjih

Novica, da je republiška revizijska komisija ustavila dela pri nekaterih celjskih zgradbah, je neprijetno presenetila ne samo prizadete kroge, marveč vse prebivalce mesta Celja. Veliko navdušenje nad nenavadnim razmahom gradbene dejavnosti, ki jo s svojo požrtvovalnostjo in z vsemi dosegljivimi sredstvi v veliko zadovoljstvo meščanov forsira Gospodarski svet MLO, kamor se stekajo vse niti za prizadevanje v gradbeni podjetnosti mnogih gospodarstev, se niti ni poglelo, marveč le izzvalo nemajhno ogorčenje.

Sirokopotezna akcija za gradnjo stanovanj, javnih zgradb in gospodarskih objektov, ki so jo započeli Gospodarski svet in nekatera podjetja, je naletela na splošno odobravanje vsega prebivalstva. Projektiivni biroji, gradbena podjetja in investitorji so se mahoma znašli pred težkimi nalozami. Prvi kakor drugi so komaj ustrezali željam in zahtevam investitorjev in ni čudno, če so se v navalu na izdelavo projektov pojavile napake, ki jih odkriva posebna revizijska komisija pri republiškem Gospodarskem svetu LRS, ki zahteva popravke načrtov in razne argumente za utemeljenost posameznih gradenj. Tako je prišlo do neljube ustanovitve nekaterih gradbenih del, kar pa je le prehodnega značaja.

Nihče ne odreja komisiji čuječnosti nad pravilnim potekanjem projektiranja in gradnje same, ki jo je dolžna vsrčiti v interesu ljudstva in našega gospodarstva, če opravlja svoje revizijsko delo tako, da ne ovira dela samega in ne povzroča zastoja. Dosedanje izkušnje pa kažejo, da tudi revizijska komisija ni kos vsem nalozam, ki so v zvezi s pregledi in navodili vseh projektov, prihajajočih iz območja vse Slovenije. Zato nastaja zastoj, ki škoduje razvoju komunalne dejavnosti, razvoju gospodarstva in čim popolnejši zaposlitvi delovne sile.

Ze se kaže potreba po ustanovitvi več takih komisij vsaj v okrožnem merilu. Laže, hitreje in z manjšimi stroški bi poslovala take okrožne komisije, v katerih bi bili kot člani tudi predstavniki republiške revizijske komisije, ako in kjer bi ta smatrala to za potrebo.

Normiranje cen gradbenega materiala, naj ga gradbena podjetja naročajo in kupujejo v kateri koli republiki, bi olajšalo delo pri sestavi gradbenih proračunov. Pravočasno planiranje gradbene dejavnosti na določenem ozemlju, v mestu ali kraju bi imelo ugodno posledico smotrnejše razdelitve dela v projektiranje načrtov, v razdelitvi gradbenih del in v uporabi investicijskih sredstev.

Poleg gradnje industrijskih objektov sta sedaj prvi na vrsti gradnja stanovanj in prepotrebni šolskih zgradb. Ker je za slednje potrebna temeljita in razmeroma dolga priprava, bi bilo zelo priporočljivo, da se takoj prične, sicer se bodo Sveti za prosveto in kulturo kot investitorji znašli pred novimi nepremostljivimi ovirami.

Iz Celja in okolice bo šlo na proslavo v Kočevje okoli 200 aktivistov NOB

V Celju je dobilo pismeno povabilo nad 60 aktivistov NOB, v okoliškem okraju pa nad 120. Komisija, ki je sestavljala seznam funkcionarjev okrajnih in okrožnih odborov OF in KP, je temeljito pregledovala vse razpoložljive podatke. Ker pa so mnogi aktivisti znani le po partizanskem imenu, nekatere pa komisija kljub dobri volji

Organizacije SZDL pred volitvami

Utrditev odborov osnovnih organizacij SZDL v Celju — prva naloga pred jesenskimi volitvami

V torek popoldne je bila v dvorani Kluba ljudskih poslancev v Celju seja mestnega odbora SZDL, kateri so prisostvovali tudi predsedniki in sekretarji osnovnih organizacij SZDL iz Celja.

Iz poročila predsednice MO SZDL v Celju tov. Olge Vrabičeve o metodi dela terenskih odborov in organizacij SZDL pred volitvami ter prav tako iz razprave, ki je nato sledila, je bilo očito, da se terenski odbori, odkar so bili na novo izvoljeni, pri delu še niso znašli. Nedelavnost terenskih odborov gre sicer le v neki opravičljivi meri na račun letnih dopustov. Nikakor pa ni opravičljivo, da se zlasti novoizvoljeni odborniki na terenih obnočnih predelov mesta doslej še niso sestali in zaradi tega niti izvolili novega vodstva. Mrtvilo terenskih odborov ima svoj odraz tudi v tem, da tesnejše povezave terenskih organizacij z mestnim odborom ni čutili. Ta napaka pa gre tudi

na račun ne preveč živahne delavnosti članov mestnega odbora SZDL. Ta pomanjkljivost ima lahko resne posledice zlasti v predvolilni kampanji.

Zaradi tega je hujo, da se najprej utrdijo terenski odbori SZDL, izvolijo svoje sekretariate, sestavijo delavne komisije in zlasti uredijo načrt dela! Pri delu v pripravah na jesenske volitve se morajo terenske organizacije postaviti na lastne noge; nujno je, da se afirmirajo kot politična predstavništva, ne pa kot neki organizacijski štabi za najrazličnejše naloge.

Tovarišica Olga Vrabičeva je nato razčlenila metode dela in dala terenskim funkcionarjem SZDL vrsto nalog za delo v bližnji bodočnosti.

Na predlog tov. dr. Pavliča so navzoči sklenili ustanoviti informacijsko pisarno in to pri MO SZDL, ki bo s pomočjo članov Društva pravnikov v Celju dajala vsa pojasnila v zvezi z volitvami.

Konjice in okolica pred volitvami

V zadnjih štirinajstih dneh je bilo v Konjicah in okoliških vaseh lepo število sestankov članstva SZDL, ki so jih sklicali vaški odbori, da se z njimi pogovore o predvolilnih pripravah in kandidatih, istočasno pa tudi o različnih gospodarskih in političnih stvareh. Po udeležbi in razpravi lahko iz tega tudi do neke mere ocenimo delo SZDL na področju konjiške občine v prvem obdobju volilnih priprav. Dosedanji rezultati namreč le v precejšnji meri dosegajo, da je od dela odbornikov SZDL dosti odvisno, kako se razvija politično življenje na terenu. Se bolj nam to potrjuje dejstvo, da so povsod tam, kjer so odbori kot celota aktivni, sestanki uspeli, ponekod pa so jih morali sklicati po dvakrat ali še večkrat.

Med najboljši uspele lahko prištevamo sestanke v Skalcah ter deloma tudi v Gabrovljah, Konjicah, Tepanju in na Brdi, slabše pa je bilo v Bezinu in Vešeniku ter na Stranicah. Na sestankih v Tepanju in Gabrovljah so največ obravnavali vprašanja iz kmetijstva z ozirom na desetletni načrt, kar je po-

polnoma razumljivo, saj je večina ljudi v teh vaseh iz kmetijstva. V Konjicah pa je bilo več govora o osnutkih novih gospodarskih uredb in novem volilnem zakonu, ki je volivce precej zanimal. V Spitaliču pa je osrednje vprašanje elektrifikacija vse te okolice, ki je precej obširna. Razen Bezine pa je to edina vas v konjiški občini, ki še nima električno razsvetljavo. Vendar pa kaže, da bo potrebno za uspešnejše politično delo v tem kraju, ki je še pred nedavnim bil dokaj aktiven, opraviti nekatera manjša medsebojna nesoglasja med posamezniki, ker to do neke mere ovira tudi sam gospodarski napredek. Prav odbor SZDL bi moral biti tisti, ki bi ta vprašanja analiziral ter ljudem prikazal kot škodljive za njihov razvoj. Najslabše pa je do sedaj bilo v Bezinu in Vešeniku, saj so morali sestanek že nekajkrat preložiti zaradi slabe udeležbe (5 do 9 ljudi), saj so pri tem manjkali tudi nekateri odborniki. Za tako stanje je predvsem odgovoren vaški odbor SZ, ki ni poskrbel niti toliko, da bi ljudje o sestanku vsaj obvestil (tako se je zvedelo pozneje). Ker imajo v tej okolici več gospodarskih vprašanj, ki jih bo treba priti reševati z več iniciativ od strani samih ljudi (elektrifikacija, popravilo cest in podobno), ne pa čakati samo na pomoč od raznih forumov, bi se tega vaški odbor Socialistične zveze z občinskimi odborniki moral v večji meri zavedati kot odgovornega za aktivizacijo članstva k delu samemu. Tu in tam se je pokazalo, da tudi komunisti niso dovolj aktivni. Tako je na prvi sestanek v Konjicah, ki so ga zaradi nizkega števila navzočih morali preložiti, prišlo le par komunistov iz OPO KONUS in terena. Podobno pa je bilo tudi na Stranicah. Čeravno so zadnje partijske konference dovolj jasno začrtale naloge komunistov v predvolilnem času, izgleda, da tega posamezni člani ZK niso dovolj resno vzeli.

Na teh sestankih so prišla na dan tudi razna mnenja o kandidatih. V Konjicah so na sestanku predlagali tov. Gvidona Mraza, prav tako pa bodo podprli tudi kandidature tov. Nine Pokorn, za katero so tudi v glavnem volivci na Stranicah. V Tepanju pa so posamezniki skušali vrniti mnenje, da naj ne bi sprejeli kandidature članskega, ki je v tem kraju vršil odkupe v času obvezne oddaje. Seveda pa so pri tem pozabili, kaj so oni takrat delali, čeravno je znano, da so v precejšnji meri izkoristili naše takratne gospodarske težave ter na njihov račun špekulirali (seveda, v kolikor se jim je to posrečilo). Če pa je nekdo vršil odkupe in druge akcije, pa tega itak ni storil zase. V Sp. Grušovju pa so žene ana splošno nasprotovali kandidaturi žena. Razen že omenjenih kandidatov do sedaj še ni bil nikjer sprožen kakšen drug predlog. Sorazmerno manjše je zanimanje za kandidate za zvezno skupščino, čeravno so na nekaterih sestankih volivci predlagali tov. Heleno Borovšak.

Dosedanje delo kaže tudi, da se je vse preveč usmerilo le na sestanke, odborniki pa niso bili tisti, ki bi vedno in povsod znali svojim članom odgovoriti na številna vprašanja. Zato so se povsod več ali manj zanašali le na aktivista, ki pride iz centra, niso pa se sami dovolj pripravili. Vsekakor bo v bodoče potrebno tudi več individualnega dela, odborniki pa bodo morali skrbeti, da se podrobneje seznanijo z

Mladina celjskega okoliškega okraja pred republiškim kongresom LMS

Za vzgojo mladine so odgovorne vse družbene organizacije

Pretekli petek dopoldne je bil v sejni dvorani okrajnega komiteja ZKS v Celju razširjen plenum okrajnega komiteja Ljudske mladine Slovenije za celjski okoliški okraj. Člani plenuma ter predsedniki in drugi člani občinskih mladinskih organizacij so v prvi vrsti razpravljali o pripravah in delu mladine za volitve v Ljudski skupščini ter zbere proizvajalcev. Da bi bila vsa mladina, zlasti pa oni mladinci, ki bodo letos prvič volili, najbolje pripravljene, je plenum sklenil, da bodo po vseh vaseh, tovarnah, podjetjih in ustanovah sklicali zbere mladih volivcev, na katerih bodo člani občinskih organizacij Socialistične zveze mladim ljudem tolmačili pomen volitev. V tej zvezi so zastopniki mladinskih organizacij celjskega okoliškega okraja obljubili, da bodo podprli kandidature onih to-

varišev, ki jih bo predlagala Socialistična zveza. Zlasti pa se bodo zavzeli za to, da bodo volivci celjskega okraja spoznali dela in zasluge tov. Jožeta Borštnerja ter Helene Borovšakove, ki bosta kandidirala za poslance Zvezne skupščine.

Osnutek zakona o obveznem šolanju kmečke mladine na kmetijskih gospodarskih šolah in to po opravljeni sedemletki, je mladincem pojasnil zastopnik Sveta za prosveto in kulturo OLO Celje-okolica tov. Rajer. V razpravi pa so mladinci sprejeli sklep, da bodo na petem republiškem kongresu glasovali za to, da naj bi bil ta osnutek sprejet kot zakon za vso Slovenijo. Odgovornim činiteljem pa bodo odsvetovali, da bi bil ta osnutek sprejet v tem smislu, da bi nato okrajni ljudski odbori prostovoljno odločili o njegovem izpolnjevanju.

V precej široki analizi dela v mladinskih organizacijah, ki jo je podal predednik okrajnega komiteja Ljudske mladine tov. Gradišnik, je bilo razvidno, da je v celjskem okraju še dolga vrsta občinskih odborov SZDL ter občinskih komitejev Zveze komunistov, ki še do danes niso spoznali, da so tudi oni odgovorni za delo, zlasti pa še za vzgojo mladine. Poročila tovariša Gradišnika in pa precej plodna razprava pa sta pokazali še to, da so za nedelavnost mladine odgovorna tudi nedelavna mladinska vodstva. To dejstvo je zlasti žalostno ob ugotovitvi, da ima mladina voljo do dela, samo treba je najti primerne oblike in zagotoviti brezhibno organizacijsko plat.

Iz poročila, zlasti iz njegovega kritičnega dela, je bilo nadalje razvidno, da pri mladinski organizaciji v Laškem ni vse v redu. To je tudi pokazal poskus sklicanja mladinske konference za Laško mesto, ki je dvakrat propadel. Zanimivo je še to, da pri obeh sklicanih in propadlih konferencah ni bilo nobenega zastopnika mestne organizacije SZDL, ZK ali ljudskega odbora. Zaradi neuspele konference tudi mladinci iz Laškega ne bodo imeli svojega zastopnika na republiškem kongresu LMS. Kaže, da so občinske in krajevne politične organizacije pozabile na mladino tudi v Smarju, nadalje v nekaterih pohorskih predelih, v Kozjem, Slivnici, Grižah itd. Nadalje so mladinci obsodili še stališča nekaterih učiteljev, ki se odtegujejo javnemu delu na vasi, zlasti pa delu z mladino. Ostra obsodba je padla na štiri mlade učitelje iz Pilštanja, ki jih ni videti nikjer. Mladinci so vedeli povedati tudi to, da učitelj v Slivnici raje kritizira kot pa pomaga mladini itd.

Povsem tem pa so mnoge mladinske organizacije po zadnjih konferencah zaživele novo življenje. To zlasti velja za mladinsko organizacijo Betona iz Štor, ki je v tem industrijskem kraju zelo delavna, pa čeprav mladina železarne, predvsem zaradi slabega vodstva, spi spajke pravičnega. Osnovna organizacija Zveze komunistov Betona v Štorah je tudi na predlog mladinske organizacije sprejela v svoje vrste tri najboljše mladince. Več življenja je čutili tudi v Polzeli, nadalje v Ločah, Konjicah, Zrečah, Grižah itd.

Po poročilih posameznih zastopnikov mladinskih organizacij bo mladina v času jesenskih volitev opravljala kurirsko službo, nadalje okrasila volišča in drugo. V počastitev V. kongresa LMS pa bodo na večer pred praznikom organizirali akademije, kurili kresove, imeli slavnostne seje itd. V počastitev tega kongresa bodo mladinci okrasili tudi železniške postaje od Rimskih Toplic do Poljčan.

Volilne priprave v občini Lesično dobro potekajo

Za vaška odbora SZDL Pilštanj in Lesično je bil sestanek v šoli na Pilštanju, za Prevorje in del Zagorja pa v šoli na Prevorju. Povsod je bil obisk prav dober. Tov. Leskovšek Jakob je obrazložil način volitev, porazdelitev poslanskih mest za republiško in zvezno skupščino in za zbor proizvajalcev. Objasnil je naloge in dolžnosti ljudskih poslancev. Na obeh sestankih so želeli, da prevzema kandidature tov. Mica Šlandrova, govorili so tudi o sokandidatih, vendar se za nje niso ogrevali, ker jih je tudi težko najti, da bi ustrezali vsem pogojem, ki jih zahtevajo odgovorne naloge ljudskih poslancev. Za zvezno skupščino smo slišali predlog za tov. Mirana Cvenka, predsednika OLO, ki pa bo, kakor slišimo, kandidiral v drugem volilnem okrožju. Volivci so želeli, da bi kmalu videli svoje kandidate in se z njimi spoznali. Da je pri nas zanimanje za volitve, sklepamo iz raznih vprašanj, ki so jih volivci stavili.

Pa tudi gospodarska vprašanja so bila na razpravi. Vojni pogorelci so želeli, naj bi se čimprej dostavile odločbe tistim, ki so kredita deležni, da bodo končno vedeli, koliko jim je priznanega in kako naj pomoč črpajo. Seveda so se oglašili še novi proročniki, ki bi naj prišli v poštev pri prihodnji dodelitvi kredita.

Na Prevorju je tov. Ana Bevc sprožila nekaj potrebnih pripomb, ki se tičejo socialnega skrbstva in ki so naletele na živahen odmev pri navzočih.

Prvi delavci v okraju položili izpite za kvalificirane delavce

Takoj ko je izšel Pravilnih o strokovnih izpiti za delavce v industriji, so se v kovinskem podjetju v Zalcu pomenili vsi zainteresirani delavci in s pomočjo vodstva podjetja ter organov upravljanja organizirali tečaj za te delavce. Vsako popoldne so se delavci na tečaju izpolnjevali. Precej truda in časa so vložili, da so lahko obvladali obširno in ne ravno lahko snov. Po njihovih prijavih je prišla v podjetje okrajna izpitna komisija, ki je vse kandidate pretresla in po končanem izpitu pri-

zuala vsem prijavljenim iz tega podjetja naziv kvalificiranega delavca.

Za strugarja sta položila izpit tov. Bučar Albin in Kač Anton, za livarje pa tov. Oglajner Franc in Alojz ter Jug Anton in Stingel Franc. Odlično se je odrezal tov. Oglajner, ki poleg drugih zasluži še prav posebno priznanje.

To so prvi delavci, ki so se na področju okraja Celje-okolica prijavili na izpit za kvalificiranega delavca in ga tudi z uspehom položili.

Iz prakse neke inšpekcije dela in sodišča

Inšpekcija dela je odredila, da mora neko podjetje preseliti vse stroje in celotno poslovanje tovarne v take prostore, ki bodo ustrezali predpisom pravilnika o higiensko tehnični zaščiti pri delu.

Prizadeto podjetje je proti taki odločbi inšpekcije dela sprožilo upravni

spor. V tožbi je poleg drugega navedlo tudi, da se delavci sami strinjajo, da še naprej delajo pod pogoji, kakršni so sedaj v tej tovarni.

Republiško vrhovno sodišče je tožbo podjetja zavrnilo. Prav tako je Zvezno vrhovno sodišče zavrnilo pritožbo podjetja zoper prvostopno sodbo in v svoji utemeljitev navedlo: »Poleg dejstva, da tudi sam tožnik priznava, da sedanji prostor ne odgovarjajo predpisom o higiensko tehnični zaščiti pri delu, ne morejo razlogi, zaradi katerih zahteva podjetje razveljavljenje izdane rešitve, predstavljati vprašanje zakonitosti take rešitve. Pri tem ni moči upoštevati navedb, da se delavci strinjajo s tem, da delajo še naprej v zgradbi tožilčeve tovarne, to pa zaradi tega, ker so predpisi o higiensko tehničnih ukrepih pri delu izdani na podlagi čl. 32 Zakona o inšpekciji dela prisilnega značaja in so jih torej dolžna vsa podjetja upoštevati brez ozira na to, ali delavci to zahtevajo ali ne, torej tudi neodvisno od tega, če se oni odrekajo zaščiti, ki jim je po teh predpisih zajamčena.«

Proslava obletnice koroškega plebiscita - v Celju

Kakor pret. leto, bo priredila Ljudska univerza v Celju tudi letos v proslavo obletnice koroškega plebiscita Koroški večer, ki bo v soboto, dne 10. oktobra ob 19.30 v predavalnici LU na učiteljskišči (poslopje II. osnovne šole) v Celju. Govor o koroškem plebiscitu bo imel pisatelj Fran Roš, na sporedu bodo tudi glasbene in pevske točke, sodeloval bo poleg solistov tudi pevski zbor SKUD Ivan Kanar.

Vabimo Celjane k obilni udeležbi!

ČLANI MNOŽIČNIH ORGANIZACIJ POZOR!

Plačujte članarino samo osebam, ki jih poznate in veste, da so pooblaščen za pobiranje članarine.

Osebe, ki na sumljiv način opravljajo tako delo v svojo korist, prijavite!

Pogled na svetu

Zadnji teden se nam oči ustavljajo vse bolj na hiši narodov v New Yorku, kjer v eni najbolj razkošnih modernih dvoran na svetu nastopajo zastopniki večine narodov, ki so si doslej na zemlji priborili tako ali drugačno »samoupravljane« in se v zadnji vojni niso pregrešili zoper veljavne in v veljavi napredujoče mednarodne zakone. V zadnjem času so beležili tu znamenite govore na mednarodnem rostrumu najpomembnejše politične tribune človeštva: govore Dullesa, Višinskega in predsednice Lakšmi Nehrujeve. O prvih dveh smo že na kratko govorili, tretji pa je bil ves prepojen z duhom mednarodnega sodelovanja, strpnosti in humanizma: »Najti moramo pravilne in zadostne odgovore, ki bodo omogočili, da se zadovoljijo zakonite težnje prebujenega nacionalizma, namesto da iščemo zasilne rešitve, ki lahko privedejo do samo še večjega razočaranja in uporabe sile. Najti moramo rešitve raznim nasprotjem in se boriti proti organizirani in nezakonjeni diskriminaciji.« To so besede, v katere je zgoščena vsaj polovica vse svetovne politične in duhovne problematike. Na generalni skupščini se obravnava Koreja in njena politična konferenca, angleška okupacija Honduras, protesti Maroka in Tunizije proti francoskim ukrepom, Ciprska resolucija proti Vel. Britaniji, vprašanje prisilnih taborišč v SZ in še marsikaj. Lakšmi je nadaljevala: »Najti moramo rešitve problemov siromaštva in bede ter v praksi priznati, da blagostanje in sreča ne moreta biti omejena samo na posamezne dele sveta. Ali ni s tem povedano vse? Če OZN reši vsaj polovico tega vprašanja, socialnega vprašanja, potem je s tem izpodkopala tla tudi mnogim vojnim hujskačem in zastrupljavcem mednarodnega ozračja. In dalje so njene globoke, temne oči spregovorile: »Tudi delna izpolnitev naše naloge bo zahtevala naša skrajna prizadevanja ob sodelovanju in splošnem vzajemnem razumevanju. Toda če stojijo pred nami velike težave, stojijo tudi široke možnosti.« Te besede kažejo, da je Lakšmi ne samo bitvi upornik velikega formata, ki je raste nekje v senci indijskega odpora zoper Angleže, marveč tudi politik z zlato tehnično realistične presoje. Situacija na skupščini v OZN ni slaba in za današnji čas izredno značilna: na predsedniškem mestu stoji zastopnica indijskih ljudskih množic, ljudskega morja, v katerem se lahko vtopita naroda, ki imata v OZN ves čas po vojni ljut, nepomirljivo duel. Duellant Dulles in Višinski sta tudi letošnjo jesen pokazala, da nimata prave volje sesti za mizo in odložiti rapirje v predverju. Gospa Lakšmi jim utegne brati upravičene levite.

Zelo je bil viden na govorniški tribuni tudi naš zunanji minister Koča Popović, ki je s tehtno, preudarno besedo določil jugoslovansko zunanjo politiko nasproti Vzhodu in Zahodu ter osnovne smernice, ki našo državo vodijo nasproti zunanjemu svetu. Kaj drugega naj bi povedal, kot to, da smo za mir, za sodelovanje z drugimi narodi, za uveljavljanje vseh določil Ustavne listine Zdrženih narodov. Njegov govor je bil toliko večjega pomena, ker je bil izgovoren istočasno z ogabno italijansko diplomatsko in vojaško komedijo na naših mejah. Ne morejo sicer prepričati vseh, vendar nekaj jih na zapadu le trobi v njihov rog. Trst do l. 1919 ni pripadal Italiji. Da bi ne ostal več majhen otoček sredi slovenskega ozemlja, je do l. 1943 Italija storila nešteto zločinov nad našim žibljem. Da bi si Italija pridobila tudi etnično pravico do mostišča na vzhodni obali Jadranskega morja, se ni ustrašila nobenega ukrepa, da bi svoje gobezdanje o naravnih mejah na Snežniku podprla z nekimi izsiljenimi dejstvi, čeprav so njeni zastopniki v 19. stoletju stanovitno poudarjali, da Trst za italijansko nacijo nima nobenega »posnodarskega ali kakršnegakoli drugega pomena. Seveda, za imperialistične apetite o italijanskem jezeru — Jadranu, za fašistično politiko v srednji Evropi pa Trst pomeni vzletišče in izhodišče. Svetovna javnost je iz Kočinega govora lahko ugotovila, kakšno bedasto popuščanje italijanskemu imperializmu je tripartitna izjava. Na stvari prav nič ne spremeni, če je eden od avtorjev te izjave profesor zgodovine Georges Bidault. Kočin govor je dal svojo lekcijo tudi avstrijskim neonacistom, ki kljub pametni politiki avstrijske vlade menijo, da morajo svetu kazati nesnago svojih možgan in zverske apetite svojih nacističnih src. Ves svet je dalje iz govora lahko posnel, da je naša kritika politike Zahoda utemeljena in da ima tudi v zapadnem svetu mnogo pritrjalcev.

Tako je v Ameriki nastopila demokratska stranka v obrambo svoboščin malega človeka, tujih naseljencev v Ameriki, proti Mc Carthyju in proti ozkemu antikomunističnemu dogmatičnemu dogmatizmu, ki je prav tako bedast in nečloveški kakor na videz komunistični birokratizem v SZ. Ogromna večina ljudi na svetu bi se nedvomno izrekla zoper brezsrčni totalitarizem, pa naj ga razni furerji pleskajo s katero koli barvo. Svoboščine, demokracija, to ne more biti predvobilna fraza, to ima svojo vsebino; vsebino, ki izključuje nasilje nad človekom v obliki prisilnih taborišč in podobnih instrumentov, s katerimi se skopljejo malemu

KMEČKI DAN V ŠENTJURJU PRI CELJU

PROSLAVA 80-LETNICE PROIZVODNE KONTROLE — PREMOVANJE ŽIVINE — SADNA RAZSTAVA

Šentjur z okolico je že od nekdaj trdna postojanka k napredku stremeče kmečke proizvodnje, k čemer je v nemali meri pripomogla Kmetijska šola. Na podlagi dobre tradicije in dobljenih izkušenj je potrebno dalje razvijati napredno kmetijsko proizvodnjo. To nalogo so si zadale kmetijske zadruge, ki se na tem področju že krepko uveljavljajo. V ta namen so tudi priredile minulo nedeljo v Šentjurju Kmečki dan z manifestacijo kmečkega dela.

Kot povod v slavnosti je bila povorka kmetijskih strojev in motornih vozil. Nastopile so s svojimi stroji in vozili KZ Blagovna, Dramlje, Ponikva, Slivnica, Šentjur in Kmetijska šola. Stroj je kmetov pomočnik pri težkem delu, brez mehanizacije kmečkega dela ni napredne kmetijske proizvodnje, to že danes spoznava količkaj napreden kmet. Stroj pa lahko nabavljajo le večje skupnosti, zato je mesto vsakega res naprednega kmetovalca v KZ.

Težišče prireditve je bilo na razstavi in premovanju živine. Šentjur z okolico je bil vselej dober živinorejski okoliš v vseslovenskem merilu. Zato je pred 30 leti Kmetijska šola dala pobudo za redno proizvodno kontrolo v živinoreji. Ustanovljala so se selekcijska društva s strogo selekcijsko in molžno kontrolo. S tem je bila podana osnova umni živinoreji in je šentjurski predel kmalu zaslovel po vsej Sloveniji. Zaradi tega je bil ta Kmečki dan ob enem proslava 30-letnice ustanovitve proizvodne kontrole.

Vojna je škodljivo posegla tudi v živinorejo. Sedaj pa živinorejci zopet krepko vzpostavljajo živinorejstvo na preizkušenih osnovah. To je pokazala razstava živine, ki je tako po številu glav, kakor po kakovosti prekosila pričakovanja. Razstavilo je 67 rejcev 217 glav živine, od tega 16 bikov, 127 krav in 76 glav mlade živine. Vsekakor mnogoobetajoče število rejcev in živine, kar daje velike nade in tudi spodbude za nadaljnji razvoj živinoreje. Premovale so kar tri komisije, sestavljene iz strokovnjakov, zastopnikov zadrug in posameznih priznanih rejcev. Ocenjevanje je bilo strogo, kar pa je le v korist boljši selekciji in rejci. Predvsem se je ocenjevala kakovost živali, pri kravah pa zlasti mlečnost.

Nagrade in diplome so prejeli rejci na popoldanski slovesnosti v dvorani Zadrufnega doma, ki je bila že mnogo pred pričetkom docela polna. Slavnostno razpoloženje je močno povzdignilo moški zbor, ki je zapel pod vodstvom tov. Čretnika nekaj pesmi. Rejcem je najprej spregovoril tov. ing. Cizej, direktor Kmetijske šole, ki je dal pobudo in vodil celotno prireditve. Ing. Kropivšek je zbujal spomine na pionirsko delo pred 30 leti. Uspeh selekcije in kontrole je bil predvsem v velikem dvigu mlečnosti, saj je znašalo letno povprečje pred vojno 2300 litrov mleka na kravo. Stvarno sliko svojih vtisov je podal ing. Jelačin, univerzitetni profesor, ki je zastopal živinorejski odbor Glavne zadrufne zveze. Ti vtisi so bili pravi ugodni, saj ga je prijetno iznenadila, kakor je rekel, kakovost živine, zlasti starejših krav in pa bikov. Čestital je rejcem in jih pozval, da se trdno oklenejo zadrufne organizacije, ki je najboljši porok uspešne živinoreje.

Vsak rejec je dobil dogonsko nagrado v višini 500 din. Prijemlje nagrade pa so se gibale od 3000 do 1500 din z ozirom na kakovostno razvrstitev živine. Na ime nagrad je bilo v celoti izplačanih 250 tisoč dinarjev. Vsekakor lepa

človeku na vrat razni Hitlerji in hitlerčki. Kaže, da je Rooseveltov sodelavec Truman stopil v tem smislu na Rooseveltovo pot: proti velekapitalu, ki ga je drastično zaščitila Eisenhowerjeva vlada s tako vehemenco, da je iz vlade izstopil edini človek iz ljudstva Durbkin iz protesta, ker niso izvedli obljubljenih izprememb protidelavskega Taft-Hartleyevega zakona. Truman in Adlai Stevenson sta v demokratski politični ofenzivi izrekla staro misel, da je poenotenje ameriške misli nemogoče, z drugo besedo uniformiranje človeškega duha je v bistvu metafizična, reakcionarna teza, ki se je kot taka najbolj plastično pokazala ravno v »sholastiki« kremeljske inkvizicije, ki v bistvu ni nič kaj različna od makartističnega pogoja nad čarovnice. Truman je dalje očital republikancem klikarstvo — vse pomembne politične službe je dala vlada v roke republikancem. Evo, spet stara stvar: totalitarizem in klikarstvo — prvo brez drugega je nemogoče. In da je kritika popolna, je Stevenson pritegnil še opombo o azijski politiki, ki je samo voda na mlin sovjetskega imperializma. Podpiranje Sing Man Rija je simbol republikanske politike in ne more se reči, da bodo iz te zagate Dullesovi ljudje nekega lepega oktobrskega dne prinesli azijskim narodom zadovoljiv odgovor. Praktičen odgovor, ne izmikanje.

Velja torej, kar je rekla predsednica Lakšmi v OZN: Tudi v zunanji politiki morajo veljati moralna načela svobode in poštenosti.

vsota, ki so jo dale na razpolago KZ in ki je šla v dober in koristen namen. Poleg denarnih nagrad so prejeli priznanje in najboljši rejci tudi častne diplome. Ti so bili po vrstnem redu: Kmetijska šola, Zdolšek Jože iz Šentjurja, Gaššek Ivan iz Šentjurja, Spolenak Martin iz Dramelj, Vodeb Jože iz Slivnice, Zidanšek Jože iz Dramelj, Maslen Franc iz Ponikve in Kačičnik Ivan iz Šentjurja.

V prostorih Zadrufnega doma je bila v okviru Kmečkega dneva tudi sadna razstava, ki je pokazala, da ima šentjurski predel tudi dobre sadjarje. Najboljši sadjarji so dobili denarne nagrade. Ob sadju je bilo razstavljeno tudi vrtnarsko in sadjarsko orodje. Zanimanje je zbujala razstava jajc, zlasti sočobno in brezhibno pakirane jajce za izvoz. Nekoč je bila v Šentjurju znana Zadruga za izvoz jajc, sedaj pa so ustanovili zbiralnico jajc, ki je v poldrugem mesecu svojega obstoja poslala na inozemski trg že 3 vagonce jajc. Podoba je, da bodo kmetovalci in gospodinje posvečale vso pozornost tudi rejci perutnine. Na dvoriščih so bili razstavljeni poljedelski stroji. Posrečena je bila zamisel prodaje kmetijsko-strokovnih knjig. Prav širjenju ustreznega strokovnega čtiva med kmetovalce bo treba posvečati vso skrb.

Kmečki dan v Šentjurju je uspel v vsakem pogledu. Zelja je, naj bi bil eden izmed vidnih mejnikov v rasti in razvoju naprednega kmetijstva v okviru zadrufne organizacije.

H. I.

Kmetijsko izobraževalno delo na šolah v okraju Šoštanj

V pretekli sezoni je bilo po vaseh našega okraja več kmetijsko-nadaljevalnih tečajev, tako n. pr. v Velenju, Šoštanju, Ljubnem, Lučah in Gornjem gradu. Udeležba ni bila povsod tako kot bi želeli. Drugod tečajev ni bilo, kar je brez dvoma velika škoda. V tem nedvomno grešijo tudi kmetijske zadruge, ki ponekod kažejo premalo zanimanja za propagando in udeležbo. Težnja vseh naprednih kmetovalcev je, da bi se pričelo s poukom kmetijstva že v osnovnih šolah in seveda tudi na učiteljskih, posebno tu, kajti le takrat lahko pričakujemo, da bo pouk kmetijstva v osnovnih šolah uspešen, tečaji, ki se sedaj prirejajo za učiteljstvo, ne nudijo onega, kar je za ta pouk nujno potrebno.

V petih krajih in to v Ljubnem, Lučah, Gornjem gradu, Velenju in Mozirju pa so se vršili gospodinjski tečaji. Brez dvoma je najbolje uspel tečaj v Mozirju. V ta tečaj, ki je že nekaj let zaporedoma, se vsako leto priglasi toliko deklet, da vseh nikakor ne morejo sprejeti, ker bi zaradi tega tečaj sam na kvaliteti trpel. To leto se jih je sprejelo 45, a priglasi se jih je nad šestdeset.

Ljudske univerze v okraju skrbе, da so na dnevnem redu predavanja iz kmetijstva, katere ljudje zelo radi po-

sečajo. Letos so delovale ljudske univerze v Šoštanju, Velenju, Smartnem ob Paki in Mozirju, medtem ko se v Ljubnem in Gornjem gradu niso obnesle.

Štirinajst dnevnega tečaja za učiteljice gospodinjskih nadaljevalnih šol v Radljah za časa počitnic se je udeležilo tudi nekaj tovarišic iz našega okraja.

Da se kmetijsko šolstvo v okraju ni moglo v zadnji dobi razmahniti tako, kakor bi želeli, je brez dvoma vzrok tudi ta, ker je zadnja leta primanjkovalo učiteljstva na vseh koncih in krajih. V tem pogledu bo v bodočnosti vsekakor bolje. V letošnjem letu se je stanje vidno izboljšalo. V okraj je prišlo kar lepo število novih učiteljev, ki so sedaj zasedli mesta, kjer so bili najbolj potrebni. Zato zatrdno upamo, da se bo to poznalo tudi pri kmetijskem izobraževalnem delu na našem področju.

Na eno pa ne pozabimo! Ves čas po osvojitvi je bilo v okraju veliko pomanjkanje učiteljstva. Da pa se ta nedostatek nekako omili, gre zasluga učiteljskemu, ki se je kljub temu, da je imelo že potrebna leta službe, radevolje odzvalo in ponovno sprejelo nelahko delo na naših šolah. To učiteljsko zasluzi vso priznanje in zahvalo!

DO PREKLICA
SPREJEMAJO VSI POVERJENIKI IN VSE KNJIGARNE ČLANE
PREŠERNOVE DRUŽBE
POHITITE Z VPISOM, DA NE BOSTE OSTALI BREZ KNJIG
PREŠERNOVE DRUŽBE

Ženevska konvencija mednarodnega Rdečega križa o vojnih ujetnikih

V času sovražnosti na Koreji, smo dostikrat čitali v našem časopisju, da je organizacija ZN priporočala Mednarodnemu komiteju Rdečega križa v Ženevi, naj na razne priročbe o nepravilnostih, ki so se dogajale v raznih taboriščih vojnih ujetnikov posreduje tako, da pošlje svoje komisije, ki bodo stvar raziskale ter izvršile intervencijo pri oblasteh vojskujočih se strank, kar je Mednarodnemu komiteju RK v nekaj primerih tudi uspelo, dasi Sovjetska zveza ni dovolila obiska v taboriščih vojnih ujetnikov. Iz tega lahko posnemamo, da se vojakom Zdrufnega poveljstva, ki so padli v ujetništvo Severnih Korejcev, Kitajcev in verjetno sovjetskih »prostovoljcev«, ni prav dobro godilo.

Da bi bili seznanjeni, kakšne dolžnosti in ukrepe so sprejele vse civilizirane države v pogledu vojnih ujetnikov, bomo v tem članku nakazali nekoliko podatkov iz Ženevske konvencije mednarodne organizacije Rdečega križa, sprejete 1949. leta.

POSTOPEK Z VOJNIMI UJETNIKI

Po splošno osvojenem razumevanju, vojak, ki je prišel v ujetništvo, ni nobeden zločinec niti brezpravna oseba, ampak se smatra pripadnikom sovražne armade, ki se ne more več udeleževati v borbi. Zato se mora z ujetimi vojaki človeško postopati; ne morejo biti izročeni na milost in nemilost onih, v čigar rokah se nahajajo, ampak je njihov položaj podrobno določen s Konvencijami.

V Konvenciji iz leta 1907 je bilo določenih le 17 zakonitih členov o postopku z vojnimi ujetniki, dočim je v prvi razširjeni specialni konvenciji iz leta 1929 po tem vprašanju bilo 97 zakonitih členov, a v najnovejši Konvenciji iz leta 1949, za katero so dali pobudo člani Rdečega križa Jugoslavije je bilo določenih 143 zakonitih členov. Ta porast v številu zakonitih členov v Konvenciji iz leta 1949 znači tudi razširitev in povečanje zaščite, podrobnejše reguliranje že ustanovljenih pravic, razširitev kategorizacij, katere uživajo posamezni vojni ujetniki. Stara Konvencija iz leta 1929 je bila v drugi svetovni vojni znatno upoštevana, izvzemi fašistične države, in je zaščitila mnoge ljudi, ali je kljub temu bila nepopolna, dočim je Konvencija iz leta 1949 bila sestavljena na podlagi izkušenj iz pretekle vojne.

KDO SE VSE SMATRA ZA VOJNEGA UJETNIKA

Poleg pripadnikov rednih oboroženih sil in edinic, ki so v njihovem sestavu (Status vojnih ujetnikov, ki so padli v roke sovražniku) raznih edinic milicije, prostovoljnih odredov in organiziranih pokretov odpora (zlasti partizan), ki sicer niso sestavni del redne vojske ali pripadajo eni od vojskujočih se strank, uživajo vse pravice določene v Konvenciji, ki so določene za vojake rednih vojsk. Medtem, da bi našteje grupe (partizani in dr.) mogle uživati tak položaj, morajo izpolnjevati izvestne pogoje, in sicer morajo imeti na čelu odgovorno vodstvo — komandanta, da imajo vidljiv znak za razpoznavanje, da javno nosijo orožje in spoštujejo vojne zakone in običaje. Tu je treba poudariti, da so to izenačevanje pokreta odpora z redno vojno silo dosegli partizanski odredi v borbi

proti fašizmu z svojo borbo v drugi svetovni vojni.

Poleg navedenega uživajo položaj vojnih ujetnikov tudi pripadniki neke vlade, katere nasprotnik ne priznava. Ravno tako pa tudi prebivalstvo neokupiranega področja (teritorija), katero proži oborožen odpor proti približajočemu se sovražniku, a da ni imelo časa za organiziranje v redne vojne edince. Naposled, ujetniki postanejo tudi osebe, ki spremljajo vojne edince (dopisniki, foto- in kinoreporterji, dobavljači in pod.), ki imajo legitimacije, izdane od vojne oblasti katero spremljajo, kot tudi posadka vojne mornarice.

OSNOVNE PRAVICE

Osnovno pravilo je, da mora sila, ki drži ujetnike, z njimi postopati v vsakem slučaju na osnovi humanizma in da spoštuje njihovo osebnost in čast. Ta sila je dolžna, da jim zagotovi izdrževanje, zdravstveno službo itd. Izvzetek iz tega je dovoljen le vsled razlike v činu, spolu, zdravstvenem stanju in profesiji, ni pa dovoljena diskriminacija na podlagi rase, narodnosti, političnega prepričanja in podobnih kriterijev.

POGOJI INTERNACIJE

Vojni ujetniki so lahko zaprti v taboriščih, v katerih pa morajo biti pogoji življenja podrobno (regularno) določeni. Zagotovljeni jim morajo biti higijenski in zdravi prostori, obleka in obutev, dovoljna hrana in medicinska služba. Dovoljeno jim mora biti razvedrilo in izobraževalno delo. Ako so premeščeni v drugo taborišče, se to mora izvršiti na human način. Sanitetno osebje, ki je ujeeto z drugimi vojaki, zaradi nege stanuje in živi skupaj z vojnimi ujetniki, a nima istega statusa, temveč uživa boljši položaj, ki mu je dan zaradi opravljanja njegovih sanitetnih dolžnosti.

DELO UJETNIKOV

Izvzemi oficirje, morajo ujetniki delati, če se to od njih zahteva, toda samo dela nevojaškega značaja. Na nezdravih in nevarnih delih so zaposleni samo tisti, ki se prostovoljno prijavijo. Pogoji dela morajo biti ustrezni, vsaj takšni, kot jih imajo ostali državljani na podobnem ali enakem delu. To delo mora biti plačano.

KAZENSKESKE IN DISCIPLINSKE MERE

Vojni ujetniki so dolžni spoštovati zakone in predpise države, ki jih drži ujeeto, vključno disciplinske predpise v taborišču. Vendar pa ne smejo biti prepuščeni samovoljni sovražnika, ampak so tudi tu postavljene meje. Kjer so predpisane najtežje disciplinske kazni (smrtne), je določena cela vrsta garancij, ki morajo zajamčiti ujetniku pravico obrambe in pravilnega sojenja po principih, ki so osvojeni in sprejeti od civiliziranega naroda.

ZVEZA S SVETOM IN OBLASTJO

Vojni ujetniki imajo pravico pisati pisma ter sprejemati pisma in pakete. Poleg tega je dolžna sila, ki jih drži, dostavljati državi kateri pripadajo ujetniki, najvažnejše podatke o posamezniku, in sicer preko sile zaščitnice (agencije). Takšno agencijo je organi-

ziral v Ženevi Mednarodni komite Rdečega križa, ki centralizira (sprejema in daje) vsa obvestila o ujetnikih potom kartoteke, ki je v zadnji vojni obsegala nekoliko desetlin milijonov oseb. Razen tega posreduje pri dostavljanju pravnih dokumentov in zapuščinskih predmetov.

Poleg paketov, ki jih ujetniki sprejemajo od svoje družine, imajo pravico sprejemati tudi kolektivno pomoč, za katero se obračajo družtvom Rdečega križa in podobnim organizacijam.

Zelo važna je tudi pravica, katere se lahko poslužuje vojni ujetnik, da se po vprašanju njegovega ujetništva obrača neposredno na oblast. Ravno tako se imajo pravico obračati državi zaščitnici s pritožbami glede njegovega življenja. Zaradi tega izvolijo med seboj vojni ujetniki poverjenike za dobo 6 mesecev, katerih naloga je, da jih predstavljajo pred vojnimi oblastmi države, ki jih drži in pri državi zaščitnici, pri Mednarodnem komiteju Rdečega križa in drugih organizacijah, ki bi jim pomagale.

REPATRIACIJA

Vojni ujetniki morajo biti repatriirani v kolikor mogoče kratkem času in v določenem roku po prenehanju sovražnosti. Zlasti pa morajo biti repatriirani še za časa sovražnosti vsi tisti, ki so težko bolani ali ranjeni, če na to pristanejo pod pogojem, da do konca vojne ne sodelujejo več v vojaški službi. Odločbe o repatriaciji teh težko bolnih izdajajo specialne zdravstvene komisije, v katerih se nahajajo tudi zdravniški nevtralni držav.

KONTROLA IZVRŠEVANJA KONVENCIJ

Najučinkovitejši način kontrole, kako se izvajajo in spoštujejo Konvencije, je pravica, ki jo imajo predstavniki držav zaščitnic in Mednarodnega komiteja Rdečega križa, da obiskujejo vojne ujetnike. Ob obiskovanju taborišč so pooblaščen, da poleg obhoda celoga taborišča tudi na samem govorijo s poverljivimi vojnimi ujetniki, ki jim tedaj lahko sporočijo pritožbe posameznikov in pritožbe o postopku oblasti. Za manjšo nepravilnost in izoliranem slučaju posameznika, izvršujejo z osebnimi intervencijami pri komandi taborišča, za težje in ponovljene slučaje pa izvršijo intervencijo pri višjih oblasteh ali vladi. Takšne mere so često dajale dobre rezultate in mnogokrat poboljšale položaj vojnih ujetnikov, zato je odločilne važnosti, da se takšne in podobne komisije organizirajo in da v času sovražnosti spornih strank odločno nastopajo.

Da je bila Konvencija sprejeta v skoraj vseh državah je zasluga Mednarodne organizacije Rdečega križa.

JEZIKOVNI TEČAJI LU V CELJU

Opozarjamo Celjane in tiste okoličane, ki jim je možno prihajati v Celje, da se še vedno lahko vpišete v jezikovne tečaje, ki jih prireja LU v Celju. Pohitite z vpisovanjem! Poučevali bomo angleški, nemški, francoski, italijanski, esperantski, latinski in slovenski jezik. Tudi stenografijo. — Prijave sprejema pisarna učiteljska v Celju ali Centralna ljudska knjižnica.

Roš Mirko

Tragedija Koroške

OB TRIINTRIDESETI OBLETNICI KOROŠKEGA PLEBISCITA

Prva, v političnem in verskem pogledu neodvisna slovenska državna tvorba je bila karantanska kneževina sedmega in prve polovice osmega stoletja. Predstavljala je osrednjo slovensko pokrajino, ki je imela z znamenitim obredom demokratične volitve in umestitve deželnega poglavarja, s svojim narodnopolitičnim središčem na Krnskem gradu in z izključno slovenskim prebivalstvom vse potrebne pogoje za samostojen politični in kulturni razvoj. Sele zaradi grozeče vojne invazije iz vzhoda je priznala bavarsko in nato frankovsko pokroviteljstvo in s tem izpolnila prvo stran tisočletne zgovodine slovenskega podložništva, porazov in umikov.

V devetem in desetem stoletju je slovensko narodno ozemlje v primeri z današnjim zavzemalo trikratno obsego. Slovenska govorica je živela ob izvirnih Aniže, Mure in Drave, ob Donavi in ob Blatnem jezeru. Toda že prične nemška kolonizacija, ki jo izvajata cerkevna in svetna oblast in ki napreduje skoro vzporedno z germanizacijo slovenskih naselij. Ista usoda, ki je dohitela polabske Slovence, grozi tudi slovenskemu narodu, ker ne živi več v državni skupnosti in mu zato manjka zadostna odprna sila. Kakor so izgubili iz zgodovine hrabri slovanski Obodriti in Ljutici, kakor je klonila nosna Rujana in kakor je val germanizacije malodane zagnil poslednji ostanek nekdanjega močnega Lužičanov, tako se umikajo tudi meje slovenstva daleč nazaj. Nevzdržno se širi nemška oblast in slovenska govorica v severnih pokrajinah naših dedov postaja redkejša in tišja.

Nacionalno nazadovanje slovenskega življa je v veliki meri posledica propadanja socialne svobode. Slovenski svobodnjaki, ki predstavljajo pretežni del kmetijskega prebivalstva, se udingajo nemškemu gospodarjem kot fevdni podložniki, ali pa izgube zaradi nepokorščine ali tudi ob najneznatnejšem povodu svojo svobodo.

Zunanjepolitično je Koroška predmet osvajalnosti in političnih spletk nemških vojvod in kraljev. Le enkrat se je zazdelo, da bi utegnili prenehati tuje gospostvo, ko ga je nevarno ogrozil porast moči češkega kralja Přemisl Otokarja II., ki si je podvrgel tudi večino slovenskih pokrajin, a je končno podlegel v odločilni bitki leta 1278. na Moravskem polju. Na slovenskih tleh so zavladali Habsburgovci.

Dočim prištevajo kronisti 12. in 13. stoletja Koroško na splošno še k slovenskim pokrajinam, utihne slovenska govorica na Zgornjem Koroškem povsod vsaj že v petnajstem stoletju, istočasno pa izumro tam tudi slovenska imena ponemčenega prebivalstva. Vendar očitujejo nazivi mnogih naselbin, gorskih prehodov, gora in voda še danes svoje slovensko poreklo. Tudi ostali slovenski predeli so izpostavljeni močnemu nemškemu vplivu. Čeprav so zaradi gostejše naselitve odpornejši. Jezikovna meja se polagoma umika proti jugu in se samo vzhodno Osojskega jezera še vzdržuje na ozemlju severno Drave.

Vzroki denacionalizacije leže predvsem v popolnem gospodarskodružabnem podložništvu in pravni podrejenosti prebivalstva namram nemški cerkveni in svetni fevdni gosposki. Slovensko plemstvo je konec trinaestega stoletja docela potujčeno. Obred umestitve koroškega kneza nima nobenega pravno-političnega pomena več in se obrani samo še do pričetka petnajstega stoletja. Prepada med domačim kmetijskim prebivalstvom in med stanovni plemstva, duhovščine in meščanstva, ki prvi podlegajo zapadnoevropskemu kulturnemu vplivu, je vedno globlji. V teh razmerah izgublja ljudstvo zaupanje do tuca in do potujčence.

Slovenski izrazilo kmečki narod prevzija nato dobo, ki jo v početku izpolnijo turški roparski vpadi, kmečki upori in reformacija s prvimi slovenskimi pisci. Ker je večji del podložno oholemu nemškemu plemiču ali cerkvi, uveljavlja se prav do sredine devetnajstega stoletja naravno odporno silo proti gospodujočemu nemštvu, ki se je ustalilo v mestih in trgih kot upravni in gospodarskih središčih. Germanizacija napreduje še vedno počasi in ji zapadejo kot žrtve skoro izključno oni, ki zapuste preprosto slovensko domačijo. Pač pa je najde germanizacija mnogo pospešitve v izboljšanju gospodarskih in šolskih razmer v drugi polovici osemnajstega stoletja. Kajti uradni jezik je nemški in razen v osnovnih početkih ljudskega šolstva je nemški tudi učni jezik. Državljanji habsburške monarhije črpajo svoj patriotizem iz davne pripadnosti državi z nemškim političnopravnim aparatom, nemškim šolstvom in nemškim gospodarskim kapitalom. Zato plačuje slovensko ljudstvo tribut za umišljeno vrednost svojega podložništva. Ta tribut obstoja iz zemljišč in ozemelj, ki polagoma prehajajo v posest gospodarsko močnega tuca, in iz množice posameznikov, ki jih razvita nemška civilizacija odtuji njih materinskemu jeziku.

Prebujajoči se nemški nacionalizem, ki ima že ob svojem rojstvu imperialistično tendenco, je germanizacijo slovenskega prebivalstva silno pospešil. Po Czoernigovi »Etnografiji« (Dunaj 1855—1857) poteka narodnostna meja leta 1856 še dobrih 10 kilometrov severno Celovca in sta skoro dve tretjini celovškega prebivalstva slovenski (6000 Slovencev, 3419 Nemcev). V razdobju od 1858. do 1868. leta je predstavljal Celovec, kjer je izhajal Janežičev Slovenski Glasnik, središče slovenskega literarnega življenja. Toda leta 1880 ima Celovec samo še 629 prebivalcev s slovenskim občevalnim jezikom.

Ko je koroški pisatelj in slavist Urban Jarnik od leta 1818 do 1844 župnikoval pri Šmihelu (12 km vzhodno Gospe Svete) in v Blatogradu nad Vrbskim jezerom, je zbiral med svojimi župljani slovenske narodne pesmi in proučeval narečje in šege svojega slovenskega ljudstva. Minulo pa je že pol stoletja, odkar se tam ne glasi več slovenska pesem.

Slovensčino kot svoj občevalni jezik je na Koroškem navedlo naslednje število ljudi:

l. 1890	101.050,
l. 1900	90.495,
l. 1910	66.482,
l. 1923	36.700 (brez Italiji odstopljenega Kanala ter nam prisojenega Jezerskega in Mežiške kotline z okoli 25.000 prebivalci).

Ceprav ti podatki ob edinstvenem načinu »ugotavljanja« narodnosti (občevalni jezik) in vseh običajnih nemških strahovalnih metodah ne ustrezajo dejanskemu stanju, vendar v dovoljni meri osvetljujejo pomanjkanje narodne zavednosti med koroškimi Slovenci in osvajalnosti nemškega nacionalizma. Kajti denacionalizacija koroškega slovenstva povzročajo ne samo močni tuji gospodarski kapital s favorizacijo nemško usmerjenega prebivalstva, privlačnost nemške civilizacije in dominantna vloga nemščine kot trgovskega, uradnega in šolskega jezika, ampak tudi vesplošno zastavljanje in zasramovanje vsega, kar je slovensko. Pri ljudskih štetjih in narodnopolitičnih glasovanjih ne odloča narodnostno poteklo po krvi in rodu, temveč politične mišljenje ali potreba gospodarske eksistence. Koroški Slovenci nimajo niti osnovnih šol, v katerih bi se njih deca učila v svojem materinskem jeziku. Glasniki zahteve po politični in kulturni enakopravnosti prejmejo žig državljanske nezanesljivosti ali celo protidržavnosti. V drugi polovici devetnajstega stoletja znaša izguba narodnega teritorija povprečno 200 kvadratnih kilometrov vsako desetletje, ko se kraji s pretežno slovenskim prebivalstvom ali popolnoma ponemčijo ali pa dobe nemško večino. In tako leži danes tudi Gosposvetsko polje, nekot središče karantanskega slovenstva, a še vedno naša narodna svetinja in dragocen dokaz davne slovenske demokracije, onkraj naših narodnih meja.

Tragična je zgodovina Koroške, kajti zgodovino dežele in naroda je ustvarjal zmagovalce, oni sebični, brezobzirni osvajač, ki ne priznava drugodcem niti najosnovnejših državljanskih pravic, pravice do lastnega šolstva in pravice do lastnega kulturnega razvoja. Zato daje vsa dosedanja zgodovina Koroške našemu nemškemu sosedu poseben pečat, pečat sramote in nekulturnega nasilja nad zaslužnim slovenskim narodom.

*

Z VELIKEGA MANEVRA JLA

Maršal Tito nas je obiskal

Za edinicu majorja Jovana Dragosavca je bil 21. septembra dan poln radosti in navdušenja. Obvezniki iz Celja in okolice, ki so v tej edinici močno zastopani, so doživeli tega dne veliko srečo in čast — obiskal jih je naš ljubljani maršal Tito.

To se je zgodilo tako nenadoma in nepričakovano, da se je zdel Maršalov obisk vojakom kot dogodek v snu. Edinica se je zgodaj zjutraj, brž ko je prispela na »vatreni položaj« zamaskirala kot običajno. Nekaj po deseti uri je obhodil edinicu polkovnik Inkret. Po njegovih navsilih so vojniki popravili in izpolnili maskiranje orožja. Pri tem opravilu, ravno ob pol dvanajstih, je sporočil stražar, da se položajem bližajo jeipi. Vojaki, pripravljeni, da prihaja k njim neka tuja vojaška delegacija, se niso mnogo vznemirili.

Samo hip nato je bila naša edinica podobna vznemirjenemu mravljišču. Med vojake so prihiteli višji oficirji in jim sporočili, da je med njimi naš Vrhovni komandant. Opozorili so vojake, naj ostanejo mirni ter da se ne vznemirjajo, temveč naj vršijo svoje naloge kot običajno. Da, ali kdo bi mogel ostati miren sredi tako velikega dogajanja. Zeleli smo, da bi bilo vse v najboljšem in najlepšem redu, čeprav se v minuti ne da napraviti tisto, za kar je potrebno nekaj ur. In tako je ostalo vse tako kot je bilo. Pozneje so se med seboj vojniki pogovarjali, zakaj je ravno danes prišel Maršal k njim, ko je tako globo vreme in njihov najslabši dan? Zakaj ni prišel večeraj, ko so bili vsi čisti, vlačilci in topovi brez blata in dobro maskirani, tako da bi jih komaj opazilo le bistro oko ptice; danes so od večerajšnega dežja vsi

Končana prva svetovna vojna s svojim, za zaveznike srečnim izidom niti najmanj uresničila upov, ki jih je človeštvo stavilo v novo ureditev gospodarsko-socialnih in mednarodnih razmer. Nekaj upoštevanja je našlo edino tako opevano načelo samoodločbe narodov, ki pa se je smelo izvesti samo tam in samo v onem obsegu, kolikor je to bilo v skladu z interesi vsaj ene izmed velesil — zmagovalk. Tak primer izigivanja malih narodov nudi bivši Jugoslaviji vsiljena rapsalska pogodba, ki je izročila imperialistični Italiji kot nagrado za njeno vojno udeležbo na strani zaveznikov in kot odkodnino za njene žrtve nad pol milijona Slovencev in Hrvatov. Pač pa je smela premagana Avstrija, ista Avstrija, ki ni Slovanom v svojem prejšnjem državnem okviru nikdar priznavala nacionalne svobode, dvigniti geslo samoodločbe ljudstva na svoj pravkar še črnozolti cesarski prapor. Svet štirih velesil je odredil ljudsko glasovanje v narodno mešanem delu Koroške, obem pa kakor iz previdnosti izločil iz plebiscitnega ozemlja skoro popolnoma slovensko Mežiško dolino in Jezersko s skoro 20.000 prebivalci. Ako bi se bilo slovensko odposlanstvo v Parizu poslužilo istega demagoškega gesla »Koroško Koroščem!«, ki je z njim nemška politična oblast v Celovcu vplivala na narodno premalo zavedno slovensko prebivalstvo, ne smelo bi pristati na ekspedicijo najzavrednejših, za izid plebiscita odločilnih delov slovenske Koroške.

Izid dne 10. oktobra 1920 izvršenega glasovanja zato ni smel presenetiti. Čeprav je imela glasovalna cona A močno slovensko večino — leta 1910 je po občevalnem jeziku štela okoli 49.000 Slovencev in okoli 23.000 Nemcev —, je izmed 37.304 veljavno oddanih glasov zahtevalo priključitev k Jugoslaviji samo 15.279, k Avstriji pa 22.025 glasov. Toda med temi za Avstrijo oddanimi glasovi je bilo najmanj 10.300 slovenskih, torej takih, ki so se izneverili svojemu rodu.

Ker je južno Drave ležeče plebiscitno ozemlje dalo večino glasov Jugoslaviji (10.405 : 10.083), je jugoslovanska vlada predlagala Dravo kot primerno mejo. Predlog je bil zavrnjen. Kakor že pri odreditvi plebiscita je spet odločala skupina predstavnikov tujih držav, ki ni upoštevala zgodovine obeh na Koroškem živčnih narodov, zgodovine vladajočega germanizatorja na eni in zgodovine zatiranega ljudstva na drugi strani. Z odreditvijo plebiscita je bilo sankcionirano trenutno stanje, torej implicite odobren ves dotedanji uspeh postopne germanizacije in bilo je izrečeno priznanje vsemu izvršenemu postopku onemogočanja narodnopolitičnega in kulturnega razvoja koroških Slovencev. Odrejeni plebiscit je bil akt krivice, ki že v naprej aprobira dokončno ponemčevanje vse Koroške, pomenil je udarec v obraz našemu narodu. S senžermensko pogodbo ni bila zagotovljena slovenski manjšini nikaka narodnostna zaščita. Po mednarodnem položaju slabotna Jugoslavija ni imela napram Avstriji niti možnosti intervencije, niti pravice do adekvatnih protikrepor na svojem državnem ozemlju. (Dalje prihodnjič)

Umri je Jurak Maks z Vranskega

Maksa Juraka ni več med nami!

Kdo ga ni poznal, saj smo ga srečavali sleherni dan vsepovsod kot poslovnega človeka in funkcionarja, predvsem pa kot zadržnika, ki je ves življenjski del in načrti za Kmetijsko zadrugo na Vranskem, kateri je že nekaj let zapored predsedoval in bil njen upravnik.

Kot tak je sredi tega dela v terek postal žrtev prometne nesreče. Zdrav in veder, kot je bil vedno, je tudi ta dan že navsezgodaj krenil na pot z zadržnim traktorjem po jabolka, ko ga je pri tem dohitela smrt. Zato je toliko bolj bolešno in skoraj neverjetno odjeknila med nami vsi, ki smo ga poznali, vest o njegovi smrti. Res, nismo mogli verjeti tej žalostni novici in se spriznajziti z njo, ko je omahnil v smrt poln nad in načrtov v najlepši moški dobi — star komaj 34 let.

Maks Jurak je bil sin kmečke družine iz Prihove pri Nazarju. Po končani osnovni šoli se je izučil lesne trgovine. Na Vransko je prišel med okupacijo, kjer je ostal vse do leta 1944, ko je pobegnil Nemcem in odšel v partizane, v čigar vrstah je deloval v Spodnji in Zgornji Savinjski dolini.

Po osvoboditvi je bil sprva upravnik Lesno-prodiktivne zadruge na Vranskem, od leta 1949 dalje pa predsednik Kmetijske zadruge, pozneje pa tudi njen upravnik vse do svoje smrti. Kot široko razgledan v lesni stroki je uspešno delal tudi v lesno-gozdarskem odseku Ukrajne zadrugne zveze in bil nekaj časa tudi njen podpredsednik.

Ob decentralizaciji Zveze si je lansko leto spet želel na Vransko in se takrat

še bolj posvetil razvoju in napredku Kmetijske zadruge. Poleg dela v sami zadrugi se je aktivno udeleževal tudi kot član Socialistične zveze delovnih ljudi, Zveze borcev, SKUD ter Društva rezervnih oficirjev v činu rezervnega podporočnika.

Niti teden dni ni minilo, ko smo ga poslednjič obiskali v njegovi pisarni in se z njim dalj časa razgovarjali. Razpravljali smo o vsem mogočem in vselej so se naši pogovori zopet in zopet povračali na zadržna vprašanja. Veder in nasmejan je snoval in razvijal pred nami nove načrte za zadrugo in kaj lahko smo spoznali, kako ves življenjski del je doma v vsem, z vsem na tekočem, neprestano je snoval in osebno vodil tudi strojni in lesni odsek. Sredi tega velikega dela za zadrugo se je poslovil od nas...

Ko se danes poslavljamo od tovariša Juraka, nam je težko. Težko zato, ker je z naših zadržnih vrst odšel mož, ki bi lahko s svojo podjetnostjo, široko razgledanostjo, izredno vztrajnostjo in neutrudljivo voljo dal še marsikaj za razvoj zadržništva.

Njega ni več! Nič več ne bomo srečavali dobrega tovariša Juraka na naših konferencah in sestankih, kjer je vselej z navsili iz prakse in konstruktivnimi predlogi z nami živo reševal zadržna vprašanja. Vsi ga bomo zato pogrešali, nedvomno najbolj pa Kmetijska zadruga na Vranskem, kateri se je v poslednjih dveh letih ves posvetil in si z uspehi in svojim delom ohranil med tamošnjimi izdružniki lep, hvaležen in trajen spomin.

Še vedno veliko izdatkov za nezgode pri delu in obolenja

V primerjavi z lanskimi polletnimi podatki o številu nezgod in obolenj ter izgubljenih delovnih dni v podjetjih na področju okraja Celje-okolica, lahko ugotovimo v letošnjem polletju majhno zboljšanje, vendar je pa stanje še vedno tako, da bo potrebno veliko dela, da bomo dosegli zadovoljive uspehe.

V naših podjetjih smo imeli v letošnjem polletju 1162 primerov nezgod pri delu in smo s tem izgubili 20.289 delovnih dni, kar predstavlja finančno zgubo nad 24.000.000 dinarjev (računajoč povprečni dnevni zaslužek 280 din in stopnjo akumulacije 420). Zaradi nezgod izven dela, ki so še vedno precej številne, smo izgubili 6793 delovnih dni ali nad 8.000.000 din. Vseh primerov obolenj pri zaposlenih delavcih je bilo 6196, vseh izpadlih delovnih dni zaradi

teh obolenj pa je bilo 118.613, s čimer smo izgubili nad 142 milijonov dinarjev. Največ delovnih dni je bilo izgubljenih zaradi nezgod pri delu, zatem zaradi obolenj dihal, nadalje zaradi boleznih prebavil in jeter itd.

Gornje številke nam nazorno in jasno naročajo vedno večjo in večjo skrb za varnost zaposlenih delavcev, za higienско-tehnično zaščito in za vzgojo delavcev, da bomo zmanjšali število nezgod, poleg tega pa tudi vedno več skrb za splošne delovne in življenjske pogoje naših delovnih ljudi.

Če smo od lanskega leta dosegli neka zboljšanja, je prav, da po tej poti nadaljujemo, da bomo na ta način ohranili našo najvišjo vrednost — delovnega človeka.

Razstava rejcev malih živali v Celju

Kot lani prvo, tako bo tudi letos pridilo društvo »Rejec malih živali« v Celju svojo II. letno razstavo. Namen te razstave je prikazati ne samo rejce malih živali, temveč tudi ostalemu občinstvu, v kakšni smeri se mora pri nas nadaljevati za časa okupacije prekinjeno delo te koristne in lepe reje. Slovenija je več ali manj industrijska dežela in Celje več ali manj industrijsko mesto z mnogimi malimi domačijami, hišicami in z vrtovi itd., zato je

potrebno, da se tudi tej panogi posveča več pozornosti. — Razstava, ki bo na dvorišču Doma OF v Celju trajala od 4. do zaključno 11. oktobra 1953 in bo prikazala razne vrste in pasme odbranih malih živali ter način pravilne reje. Ne samo ljubitelje malih živali, tudi kmečko prebivalstvo in šole vabimo, da si za malenkostno vstopnino ogledajo to poučno razstavo in da potem na pridobitvah ogleda razstave tudi praktično delajo.

— »O, to so torej ti »Amerikanci«, je vprašal, ko jih je zagledal. Obrnil se je k obvezniku Ivanu Krašovcu, delavcu iz Tovarne tehnic v Celju in ga vprašal, kakšno je njegovo delo v oddelku, nakar mu je ta odgovoril, da je mehanikar. Maršal je nato vprašal, kako vlačilci obvladajo teren? Obveznik Krašovec mu je odgovoril, da so se sedaj na manevru dobro obnesli. Generalpolkovnik Gošnjak pa ga je vprašal, kakšne so najpogostejše okvare pri vlačilcih. Namesto Krašovca je odgovoril major Dragosavac, da se včasih rade trgajo gosence. Tovariš Tito je z nasmehom odgovoril: — »To morate popravljati sami.« —

S tem je bil obisk Vrhovnega komandanta pri naši edinici končan. Tovariš Tito je s svojimi spremljevalci sedel v jepe. Z njimi je odhitela grupa radovednih novinarjev in fotoreporterjev. Zopet smo ostali sami, ali v naših srcih se je globoko vtisnila slika ljubljene Tita — našega Vrhovnega komandanta v maršalski uniformi. To, da smo ga videli, to, da je obiskal ravno nas — nam je nadoknadilo vse napore v času manevra. Še pozno v noč se je razlegla na naših borbenih položajih pesem »Družje Tito, mi ti se kunemo, da sa Tvoga puta ne skrenemo!« —

Na položaju...

Na položaju, 25. septembra. Povsem v bližini je zapel mitraljez. Borbe so v največjem razmahu... Pa sežimo malo nazaj in potrkajmo po beležnici.

Ze šest tednov pred manevrom so se začele priprave. Popravljale so se ceste, čistili cestni jarki, zgradilo pa se je tudi precej kilometrov novih cest. Pionirji so imeli polne roke dela, da pripravijo vse potrebno. Prve dni septembra so bile glavne priprave končane — pričele so se koncentracije čet. Z vlaki, s kamioni in peš so prihajale edince pete vojne oblasti. Ze po pripravih in po koncentraciji čet je bilo soditi, da bodo to eni največjih manevrov v naši državi. Cim bolj smo se bližali sredini septembra — bolj je postajalo živahno. Artilerija je zasedala položaje, čuli so se premiki velikih tankovskih kolon, po zraku pa so krožile eskadrole avionov.

Vse je pričakovalo ukaza komandanta manevra generala Koste Nagy-ja. Ugibanj ni bilo ne konca ne kraja. Kdaj prične manever, ob kateri uri...

16. septembra se je začelo. Čula se je artilerija, avioni obeh vojskujočih se strank, plave in rdeče, so postali še aktivnejši.

Cete plavih so bile aktivnejše ter so takoj prešle v napad ter začele uspešno »napredovati«. Rdeči so se umikali pred nadmočnim sovražnikom, nudeč odpor, kjer je to bilo le mogoče. Treba je pridobiti na času in skoncentrirati čete, da se preide v protinapad.

Vojska v čeladah še vedno napreduje. Tako so ponekod imenovali plave, ker so nosili čelade.

Rdeči so organizirali partizanske skupine, ki so zavzele celo mesto K. sredi zasedenega ozemlja. Plavi so bili kaj neprijetno presenečeni.

*

Napad plavih se je ustavil. Rdeči so zbrali dovolj čet ter podprti od tankov in artilerije prešli v protinapad. Tudi dež, ki je že nekaj dni padal ni mogel ovirati priprav rdečih, da uredijo svoje vrste in ustavijo sovražnika ter ga pri-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Iz Celja...

ZAHTEVAMO, NAPRAVITE RED

V sedaj podrti koči št. 3 na Večni poti na Jožefovem hribu so stanovale ženske Pungaršek in Skamen. Te ženske niso nič delale in tudi sedaj niso zaposlene. Otroke jim oskrbuje v domovih ljudska oblast. Ljudje se sprašujejo od kod imajo sredstva za preživljanje? Med njimi je bilo tudi 18-letno dekletko, hčerka padlega partizana. Njej je Zveza borcev na Jožefovem hribu preskrbela primerno stanovanje na Plečnikovi cesti in tudi službo, da jo spravi na pravo pot in reši iz nemoralnega življenja. V zadnjem času pa so se vse omenjene ženske naselile pri njej. Sosedje se pritožujejo, da se tam ponoči zbirajo moški in se godijo stvari, ki niso na mestu. Ker je vsa ta zadeva že več časa znana stanovanjskemu uradu in oblasti, zahtevamo, da temu napravijo energičen konec. Pošteni stanovanci Jožefovega hriba ne moremo trpeti v svoji sredini take ljudi.

S STREHE JE PADEL...

Dne 25. septembra so na poslopju celjske bolnice popravljali dimnike. Pri delu na strehi je spodrsnilo 49-letnemu zidarskemu mojstru Francu Črepinšku iz Spodnje Hudičje. Padel je s strehe. Pri padcu je utrpel zlom lobanje in hrbtnice. Bil je na mestu mrtev.

NAROČAJTE SE

NA DRUŽINSKO REVILJO PREŠERNOVE DRUŽBE

OBZORNİK

LETNA NAROČNINA ZA ČLANE 450 DIN, ZA NEČLANE 500 DIN

...in valedija

IZ ŠMARTNEGA OB PAKI

»VELETRGOVINO« PREVZAME »KOLONIALE«

Tukajšnje »Veletrgovino«, ki je poslednja leta zalagala z vsem potrebnim naš okraj, prevzame sedaj v svoje upravljanje »Koloniale« iz Celja.

BOJ NA ZELENEM POLJU

Preteklo nedeljo sta se pomerili nogometni društvi »Partizan« iz Smartnega ob Paki in »Usnjar« iz Soštanja na našem igrišču. Rezultat 3:1 v dobro Soštanjčanov. Tokrat se je tekma vršila tako, kakor bi se nikdar ne smela vršiti. Vidi se, da ni prave discipline, na drugi strani pa se opaža, da tudi pre malo trenirajo. Tekmo je gledalo precej ljudi, ki pa niso bili zadovoljni ne s prvimi, ne z drugimi. O pravilnem ali nepravilnem sojenju pa si je lahko vsak ustvaril svoje mnenje. Želimo, da bi bila tekmovalnja v bodoče na dostojni višini.

HVALEVREDNA ZAMISEL

Na pobudo odbora Kmetijske zadruge v Smartnem je bil pretekli ponedeljek sestanek zadržnikov, na katerega je bil povabljen tudi tov. Slokan, okrajni veterinar iz Soštanja. Na sestanku so se obravnavala pereča vprašanja naše živinoreje. Ker je v kraju mnogo krav okuženih, se je sklenilo, da se pregledajo vse plemenske krave in telice. Ob tej priliki se bo iste vpisalo tudi v rodovnik, nato pa se bo uvedla stalna mlečna kontrola na terenu.

Ker je predvideno, da bo vsi živinorejci prignali svojo živino ob pravem času in tako pripomogli, da pri pregledu ne bo zastojala.

Odbor, ki je dal pobudo za ta pregled, zasluži vse priznanje.

HIŠE SO PRODAJALI

Občinski ljudski odbor je dal na licitacijo več stanovanjskih hiš, last splošno ljudskega premoženja. Ker pa je bila večina teh hiš precej visoko ocenjena, ni bilo toliko zanimanja, kakor je bilo pričakovati. So pa to hiše, ki so najnuj potrebne popravila, zlasti streh, kar pa zopet stane precej denarja. Kljub temu pa jih je bilo nekaj vendar prodanih.

IZ PREBOLDA

KJE JE RESNICA?

V pretekli številki Savinjskega vestnika je bil objavljen odgovor na članek »S silo je hotel odpeljati ljudsko imovino«, kjer pisec demantira v omenjenem članku navedene podatke o upravniku državnega kmetijskega posestva Zovnek-Braslovce Francu Kovačiču in tako dovaja pisca članka na popolno laž. Primer nasilstva Kovačiča mi je dobro poznan, ker pa bi bilo nepravilno, če bi bila javnost napačno informirana, hočem v nekaj vrstah prikazati dejansko sliko tega dogodka.

Pisec članka »S silo je hotel odpeljati ljudsko imovino« je bil resnično nekoliko pomanjkljivo

NESREČA PRI VRTILJAKU...

16-letna dijakinja Zdenka Skorjanc se je v ponedeljek zvečer vozila na vrtiljaku. Med vožnjo se je pogolnala na sedež sin lastnika. Zadel je v sedež pred seboj, na katerem je sedela Skorjančeva, s tako močjo, da je Skorjančev vrglo s sedeža naravnost na cesto. Pri padcu si je zlomila nogo. Krivda zadene v precejšnji meri lastnika vrtiljaka, ki premalo nadzira vrtiljak med vožnjo.

Gibanje prebivalcev v Celju

v času od 19. do 26. 9. 1953

Rojenih je bilo 18 deklic in 13 dečkov.

Poročeni:

Skrbinek Matija, pečarski delavec iz Celja, Cesta na Dobrovo št. 2, in Kajba Terezija, frizerka iz Celja, Cesta na Dobrovo št. 2; Pučko Rudolf, trgovski poslovođa iz Petanjcev 42, in Gornik Silva, zlatarska pomočnica iz Celja, Nova vas 38; Šuško Josip, mizarški pomočnik iz Celja, Cankarjeva 2, in Mišmaš Ana, tkalka iz Celja, Cankarjeva 2; Zabavnik Milan, računski režiser iz Celja, Sladov trg 5-1, in Zlobko Stanislava, knjigovodkinja iz Prebolde, Latkova vas 39.

Umrli:

Colja Zdenko, dojenček iz Celja, Ipavčeva 3; Drev Ivan, železniški premikalec iz Malega vrha št. 32, star 32 let; Mihelin Alojz, tovarniški delavec iz Celja, Zgornja Hudičja 158, star 43 let; Ferlež Marija, gospodinja iz Celja, Jenkova 4, stara 77 let; Bogovič Marija, gospodinja iz Celja, Jenkova 4, stara 74 let; Pobraški Vinko, kmet iz Gaberecev 16, star 68 let; Obradovič Srečko, dojenček iz Brestovca 25.

vrnila čez traktor, nato pa ga pogoltnila še na njivo ob cesti, kjer je obležala s kolesi navzgor. Maks Jurak je obležal pod vozilom z zdrobljeno glavo, šofer pa je dobil le nekaj prask.

UTOPI SE JE

Z broda v Brestanici se je 11. septembra pogolnala v valove Save Franc Zakrajšek, logar v Logu nad Pilštanjem. Njegovo truplo so našli šele teden dni v bližini Zagreba, kamor ga je Sava naplavila. Zakrajšek je bil mirnega in dobrega značaja, zato je bil med ljudstvom priljubljen, ki obžaluje njegovo smrt. Zapustil je vdovo s tremi otroki.

IZ KONJIC

Ljudski odbor mestne občine v Konjicah bo v kratkem dal na licitacijo več stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja. Večina teh hiš je precej visoko ocenjenih, razen tega pa so več ali manj potrebne popravila, zlasti streh, zato izgleda, da ne bo dosti interesentov. Nekateri so mnenja, da naj bi se dodelile hiše borcev in ak-

IZ SODNE DVORANE

TUJE LASTNINE NISO SPOŠTOVALI

Ivačič Ana je 11. junija 1953 vzela iz stanovanja Franca Gutenbergerja v Trnovljah en par čevljev, nogavice in dežnik, vse v vrednosti 3600 din. Kazen 2 mesecev zapora, pogojno za dobo dveh let. — Kompož Konrad je lani decembra vzel na delovišču podjetja »Slikarstvo—Dom« na Miklavškem hribu nekaj oljnate barve in kita v vrednosti 2112 din. Obsojen je bil na 6000 din. — Gnus Stanislava je vzela Vodušek Štefanu in Amaliji v Zvodnem dva poročna prstana, vredna okrog 5000 din. Obsojena je bila na 3 mesecev zapora, pogojno za dobo enega leta.

Z GNOJNIMI VILAMI JE UDARIL

Kramperšek Leopold je udaril z gnojnimi vilami Cverle Franca v Javorju, Arzenšek Angelo v Slivnici pa s pestjo po glavi. Oba sta bila lahko telesno poškodovana. Kramperšek je bil obsojen na 3 mesecev zapora, pogojno za dobo enega leta.

SAM JE NAPISAL PROŠNJO ZA POSOJILO

Oblak Evgen iz Celja je z namenom, da bi si pridobil protipravno premoženjsko korist, izročil Založnik Antoniji prošnjo, katero je sam napisal in podpisal, da naj posodi svoji prijateljici »Malči« vsaj 1000 dinarjev, kar je Založnikova tudi storila. Zaradi goljufije je bil Oblak obsojen na 10 mesecev zapora.

OSTRA KAZEN ZA TATVINO

Zagomilšek Anton je od decembra 1952 do julija 1953 vzel iz skladišča Tovarne kovanega oročja v Zrečah najmanj 19 garnitur matičnih ključev in še nekaj drugih stvari v skupni vrednosti okrog 84.000 din. Ajd Ivan je od Zagomilška kupil 13 garnitur matičnih ključev, čeprav je vedel, da je Zagomilšek ključev ukradel. Keblič Rudolf je za Ajda Ivanu razpečal 5 garnitur matičnih ključev, čeprav je vedel, da so pridobljeni s kaznivim dejanjem. Vsi trije so bili obsojeni. Zagomilšek Anton na 1 leto zapora, Ajd Ivan na 6 mesecev zapora, Keblič Rudolf na 10 mesecev zapora.

NE POSKUŠAJ BREZ DOVOLJENJA ČEZ MEJO

Lah Franc iz Ločice pri Polzeli je imel namen letos avgusta oditi pri Dra-

tivistom iz NOB na isti način, kot svojetasno zemljo po agrarni reformi.

*

Ljudska univerza v Konjicah je že pričela z rednimi predavanji, ki bodo vsakih 41 dni. Kot prvo je bilo na dnevnem redu: Razprava o aktualnih vprašanjih, v bodoče pa je predvideno več predavanj iz tehnike itd.

Gibanje prebivalcev v celjski okolici

v času od 19. do 26. 9. 1953

Rojenih je bilo 8 dečkov in 3 deklice.

Poročeni:

Olenšek Vincencij, poljedelec iz Zavrha nad Dobrovo, in Gornjak Ljudmila, poljedelka iz Zavrha nad Dobrovo; Lovc Ivan iz Zbelovega in Sretl Viktorija iz Zbelovega; Jelovešek Marijan, poljedelec iz Petrovč; Jeršič Marija, trgovska pomočnica iz Petrovč; Pančur Franc, tovarniški delavec iz Doberteše vasi, občina Sempeter, in Primožič Bernarda, tovarniška delavka iz Smartnega ob Paki.

Umrli:

Volovšek Franc, kmetovalec iz Lemberga pri Smraju, star 63 let; Lipuš Anton, kovač iz Sp. Zreč, star 26 let; Belina Jakob, kmetovalec iz Vereč 17, star 52 let.

vogradu brez dovoljenja preko meje. To pa je preprečila njegova aretacija v Soštanju. Kazen 6 mesecev zapora.

NAJVIŠJE ORGANE OBLASTI JE ŽALIL

Valentin Valter iz Celja je 3. septembra 1953 v stanovanju Makar Stjepana v Pregradi žalil najvišje organe oblasti. Obsojen je bil na 6 mesecev zapora.

LISTINE JE PONAREJAL

G. F. je v času od 18. aprila do 3. julija 1953 napravil za KZ Žice pet lažnih računov tako, da je v neizpolnjene obračunske obrazce, ki jih je ukraedel v KZ Žice in opremil z zadržnimi štampiljkami, vpisal neresnične podatke o izvršenem delu ter jih podpisal s imenom Gošnika Ferdinanda, lesnega manipulanta KZ Žice, nato pa jih predložil blagajni KZ Žice v izplačilo. Izplačan mu je bil neupravičeno znesek 5400 din, ki si ga je prilastil. G. F. je bil obsojen na 1 leto zapora.

BREZ DOVOLJENJA JE SEKAL

Černelc Ivan je v Veterniku v bukovem gozdu, ki je last njegove žene, posekal za 77 prostorninskih metrov drevja brez oblastnega dovoljenja. Zaradi uničevanja gozdov je bil obsojen na 1 mesec zapora, pogojno za dobo enega leta.

KOKOŠI JE ZASTRUPIL

Hriberšek Ivan iz Selc, onkraj Jožefovega hriba, je z namenom, da uniči tujo stvar, v začetku junija letos sstrupom namazal kokoške kruha ter jih pometal po svoji njivi v Selcah, posejani s pšenico. Zastrupljen kruh so pojedle kokoši, last Potočnika Ivana in Kok Henrika ter poginile. Skoda je znašala okrog 2800 din. Hriberšek je bil obsojen na 14 dni zapora, kazen pa se mu odloži za dobo enega leta.

Vključevanje med člane Prešernove družbe se pomika h koncu — pohitite s svojim pristopom

Nesreča u nesreči

Ne bi radi delali krivice komur koli. Naša dolžnost je, da vprašamo, zakaj v zadnjem letu toliko avtomobilskih nesreč.

Reševalci Rdečega križa v Celju so imeli v dobrem letu hude prevozniške nesreče. Na Mariborski cesti se je pri bivši pekarni Krušič prevrnil avto Rdečega križa v jarek. Nekaj tednov za to nesrečo je šofer Rdečega križa Lesjak treščil nasproti Lipa z vso silo v betonski plot in občutno poškodoval avto.

Pri zadnji železniški nesreči v Zidanem mostu so reševalci uslužbenci trboveljskega RK ponesrečenko v trboveljsko bolnico in pri prevozu treščili v tovorni avto ali tovorni avto vanje. Te nesreče pa niso edine, marveč jih je še več, ki so jih zakrivilli vozniki drugih motornih vozil. Saj ni še pozabljeno, ko so na Mariborski cesti do smrti povozili Anico Deržek, nato Planinkovo, ki je peljala s konjem premo, upokojenka Kapuna, ki se je peljal s kolesom in še več drugih smrtnih nesreč zaradi prehitre vožnje s motornimi vozili na tako prometni cesti.

Ze uvodoma smo omenili, da ne bomo ugotavljali poudine krivice: kdo je po predpisih kriv ter ali one smrtno nesreče in ukvar na vozilih. Te preiskave delajo za to poklicane uradne osebe.

Poudariti hočem le, da je teh nesreč nekoliko kriv in da bo na cestah zaneprej treba večje pažnje. Šoferji naj ne divjajo brezobzirno, temveč naj vozijo s hitrostjo, da pri njej lahko v tre-

nutku oziroma na nekaj metrov ustavi vožnjo.

Varnostni organi naj zaneprej poostrijo svojo dolžnost, naj ustavljajo prehitre voznike in pregledajo šoferske knjižice, če morda ne vozijo motorna vozila ljudje brez usposobljenosti in brez izpitov. Znano je, da se za krmilo radi vsedajo ljudje, ki znajo komaj držati za krmilo in se jim zdi imenitno in »nobel« krmariti, cestnih predpisov in najosnovnejšega poznanja delovanja motornih vozil pa ne poznajo. Taki ljudje naj se učijo voziti na manj prometnih cestah in šele po nekaj tedenskih praktičnih vožnjah in po izpitu naj se podajo na obljudnejše ceste.

Naloga varnostnih organov naj ne bo le ustavljanje kolesarjev brez zvoncev in voznikov z vprego brez luči. Ne mislimo tu, da to ni prav in potrebno, vendar le-ti ne morejo zakriliti tako hudih in občutnih nesreč kakor divje vožnje motornih vozil.

Usposobljeni ljudje naj na cestah ustavljajo motorna vozila in pregledajo delovanje zavor in krmila. Dobre zavore so pogoj za varno vožnjo voznika samega, še bolj pa za ljudi, ki morajo po vsakdanjih opravkih in v službe po prometnih cestah.

Naj ne bo odveč opozoriti, da imajo pri vožnjah prednost vozila Rdečega križa v obeh smereh, to je ko grejo na kraj nesreče in ko peljejo ponesrečenca v bolnico. Ves ostali promet je drugovrsten in se morajo vozila (če ni drugače) celó ustaviti, ko vidijo znak

Železniška nesreča v Zidanem mostu

V ponedeljek zjutraj okoli 6.20 se je v Zidanem mostu pri sestavljanju potniške garniture za vlak, ki je bil namenjen proti Zagrebu, mariborski del potniškega vlaka zaletel zaradi napačno postavljenih kretnic v ljubljansko garnituro. Zaradi tega trčenja so trije vagoni iztirili eden pa se je nagnil. Pri tej nesreči, ki jo je zakrivilo prometno osebje zaradi nesporazuma pri delu, je bilo poškodovanih 13 potnikov. Od poškodovancev je umrla le neka potnica in to takoj po prevozu v celjsko bolnišnico. Ostali, predvsem lažje ranjeni potniki, ki so iskali zdravniško pomoč v bolnišnici, so se še isti dan vrnili na svoje domove.

S to nesrečo na Železniški postaji v Zidanem mostu pa je bila tesno povezana še cestna prometna nesreča med Zidanim mostom in Hrastnikom. Rešilni avtomobil trboveljske reševalne postaje je namreč na poti v Trbovlje zadela ob kamion in se močno poškodoval. Šofer in drugi spremljevalec sta bila ranjena. Po poročilih iz Trbovelj v tem avtomobilu ni bilo ponesrečenecv železniške nezgode.

(Nadaljevanje s 3. strani)

Na položaju...

tisnejo nazaj. V noči od torka na sredo so poslali v boj še nove jedinice ter vse kaže, da bodo uspešni.

Rdeči stalno napredujejo podprtji od tankov in močne artilerije. Po cestah se v ale neskončne kolone kamionov in vojaštva — po zraku brne eskadrile za eskadrilo. Razbiti je treba še zadnji odpor plavih. Noč od srede na četrtek je bila usodna za plave. Rdeči so vrgli v boj še zadnje rezerve in uspeli. V četrtek so bili plavi dokončno premagani!

*

Tako nekako so potekali letošnji veliki manevri Jugoslovanske ljudske armade, na katerih je bilo preizkušeno novo orožje in nove motorizirane jedinice. Z veliko paradno, ki je bila revija sile in moči naše Armade pa je bil podan še slavnostni zaključek letošnjih velikih manevrov.

*

Po cestah je še vedno živahno. Posamezne jedinice se pripravljajo na povratek v svoje garnizone. Na postajah se vrste transporti z vojniki in materialom.

Se nekaj dni pa bomo oblekli spet civilne obleke ter se vrnili vsak na svoje delo.

Nad nami pa še vedno brne avioni.

rdečega križa. Zato bi bilo prav, da bi rešilni avtomobili imeli bolj vidne znake kot doslej, morda glasne sirene. Pri vsej prednosti pa mora biti šofer odlično usposobljen in naj vozi le s tako hitrostjo, da v nesreči ne zakrivi s hitro vožnjo še hujsko nesrečo.

Prednost vožnje imajo tudi gasilski avtomobili, ki hitijo na kraj nesreče (požar, povodenj, plazovi itd.), s požara itd. pa nimajo nikake prednosti in se morajo ravnati po cestnih predpisih kot ostali vozniki.

Tudi organi notranjega odseka imajo prednost pri vožnji, vendar morajo biti vozila zaznamovana z vidnim znakom. Vsa druga lepa ali nelepa vozila in razni CD (diplomatska vozila) morajo upoštevati naša cestnopravna pravila, pravila pa so seveda mrtva, če ljudje nimajo čuta zanje in vesti za odgovornost.

Poudarjamo, da je za vsako nesrečo nekdo odgovoren. Če je nesreča le materialna, je odgovornost le materialna. Kako odgovornost nosi človek vse življenje, kako ga teži vest, če zakrivi smrt človeka.

Večkrat smo tudi že opozorjali, naj »Unimoge« — lastniki uporabljajo le za kmetijska dela, ožji promet, ne pa za dolge in divje vožnje.

Ker kljub tem opozorilom organov javne varnosti in časopisja prekrški niso prenehali, bi bilo prav, da bi organi LM na licu mesta zaprli vse voznike, ki bi jih pri takih nedovoljenih vožnjah zalotili, ne glede na gospodarško škodo, ki bi zaradi tega za prizadeta podjetja nastala.

Zato: več previdnosti in že pred nesrečo več čuta odgovornosti!

Blaževu **PREROJENJE**

CELJSKE BODICE

Zdrava o **NANGI PARBATU**

RIMSKI APETIT

Nov je Mussolini v naši ustal bližini, dtignil prst, k nam ga je naperil in je z njim pomeril prav na Trst.

»Rimski spomeniki naši so mejniki prej in zdaj. Kjer živel Rimljan je, tam so naše sanje vekomaj. Tudi skoz Sempeter vel je rimski veter tisti čas. Temu iz davnine so izkopanine živ dokaz. Laško in Toplice Rimske so pravice naše znak. Ti pa, slavni duče, nam prešini buče z duhom zmagi!»

Mi na svojem bdimu, trdno tu stojimo kakor zid. Pridi, tolpa smela, kadar te srbela spet bo r.!

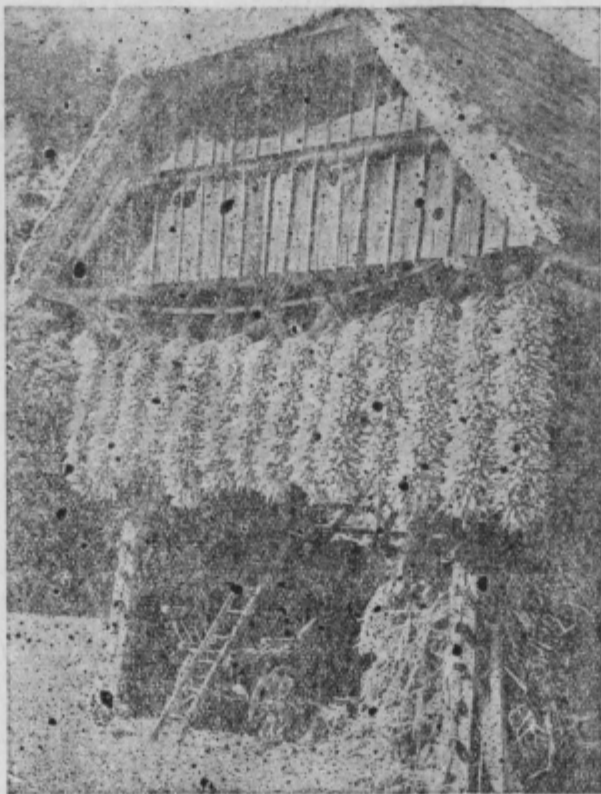
TITULUS

Direktor je, a brez avtomobila, zato potuje peš celo službeno, ne zida se mu niti v sanjah vila, zato direktor tak je res pod ceno.

Akumulacije prav nič ne zbira, s številkami — le z ređi se ukvarja in tudi cen navzgor ne dirigira, zato v pokoj odhaja brez denarja.

Direktor tak se najde pač v prosveti, kjer posla je s stotinami dijakov. Imel seveda mnogo več bi žeti, če bi direktor bil žebličev, vijakov...

Fran R.

Novo preurejena restavracija

„Na - Na“

nudi cenjenim gostom izborna vina in druge alkoholne pijače — Bogata izbira toplih in mrzlih jedil po konkurenčnih cenah — Posrežba hitra in prijazna — Priporočamo se za obilni obisk

Mojemu znanцу Blažu je pred tremi leti umrla žena. Imel jo je zelo rad in te izgube izlepa ni mogel preboleti. Vsa dan ga je prijala svinčeno težka žalost in z njo ni mogel nikamor drugam kot v gostilno, kjer je sam tiho sedel v kakšnem kotu. Tam je praznil čaše vina, s praznimi očmi buljil predse in se polglasno pogovarjal s pokojnico.

Nekoč sem ga zmotil pri takšnem razgovoru in zaupal mi je to in ono o svoji nesreči:

»Ti me boš razumel. S svojim življenjem sem prišel prav na kraj. Čemu naj še živim brez nje? Pri tem me večkrat še ishias zgrabi. Zobje mi izpadajo, vsak teden vsaj eden. Tudi to gotovo samo od žalosti.«

Odprl je usta na široko in resnično: v obeh čeljustih je imel le še kotnike in nekaj škrbin.

»Vidiš,« je nadaljeval, »dokler lahko grizeš, živiš. Gristi se pravi živeti. Ne gristi se pravi biti mrtev. Najdalje čez leto dni bom poln kadaver. Z vinom pa si odganjam misli na vse to in žalost po njej, ki mi je umrla. Sledil ji bom čimprej. Nobenih zahtev nimam več do življenja.«

Hotel sem mu povedati nekaj besed o pogumu, o smislu življenja in dela, o lepota in bogastvih sveta, ki se mu še ni treba ločiti od njih. Pa mi je odmahnil z roko:

»Pusti fraze! Ne potrebujem tolažbe, saj sem se navadil gledati v obraz neizprosi resnici. Le včasih, kadar mi je preveč hudo po vsem izgubljenem, se moram tolažiti z vinom, omamljati se z njim. Pijva rajše!«

Prišel je z vseobli zamegljenimi očmi strmeti predse in niti opazil ni, ko sem se dvignil in tiho odšel iz krčme.

*

Tri mesece kasneje sem srečal Blaža, ko je kot senca lezel po ulici.

»V bolnici so mi zdravili ishias,« mi je rahlo pripovedoval. »Mesec dni nisem mogel hoditi. Zdaj odhajam še v toplice, da ustrezem zdravniku. Meni samemu namreč ni prav nič do zdravja, odkar sem izgubil ženo in obračunal z življenjem. Tudi do službe mi ni in pojdem v pokoj. Saj vidiš, da sem prava razvalina. Zdravniki so mi svetovali, naj bi si dal delati novo zobovje. Toda čemu. Od življenja itak ničesar drugega ne pričakujem več kot le še smrt.«

Odprl je usta: »Poglej! Se tiste škrbine so mi v bolnici populi. V ustih sem zdaj tak, kakršen sem se rodil. In pleša se mi vztrajno širi. Vidiš, vse to je razvojna pot nazaj v nič.«

Zrl sem za njim in se mi je zdel podoben barki s polomljenimi jadrji, ki ni več vredna popravlila.

*

V minulem poletju me je pot zanesla v Logarsko dolino in v novem Planinskem domu sem pri večerji naletel na Blaža. Toda saj ga v prvem hipu sploh spoznal nisem!

Sedel je v gostilniški dvorani, zdaj ves pomlajen in nič podoben tistemu Blažu, ki je nekoč že obračunal z življenjem in čakal le še na smrt. Bil je zdaj rejen v telo in iz okroglega obraza so se mu živahno svetile oči. In ko je odprl usta — prava krasota! Dve vrsti snežnobelih čvrstih zob sta se mu zablistali po dvorani in izza njih je zavnela krepka beseda.

Natočil mi je čašo vina. Trčila sva in pričel mi je pripovedovati:

»Ali me vidiš? Ishias sem si temeljito ozdravil in sem preklical že vloženo prošnjo za upokožitev. Pač pa sem prosil za premestitev in jo tudi dosegel. Veš, v starem kraju me je vse spominjalo na pokojno ženo. Kamor sem stopil, mi je prišlo na misel, kako sem tam in tu nekoč bil z njo. Kje sva sedela v kavarni, kje v kinu, na kateri klopi v parku sem jo prvič poljubil, kje sva se kdaj kopala. Vidiš, prav ti spominjajo na mi pili kri in me morili, da sem bil zares že živ mrtič. Odšel sem v novo službo v Ljubljano. Tam so me

pregovorili, da sem si dal delati novo zobovje. Lahko si misliš, bil sem v glavnem mestu republike in še na precej odgovornem mestu. Brez zobovja na takem mestu bi bil skoraj nemogoč. In imel sem srečo. Naletel sem na dentisto, prvovrstno strokovno moč, in pogled čudež!»

Razkrenil je ustnice in s kazalcem pokazal na svoje prelepe zobe:

»Ali nisem kakor na novo rojen in še enkrat mlad? In celo pleša, mislim, se mi je nehala širiti. Pravi čudež se je zgodil na meni in zanj sem hvaležen dentisti, ki je zdaj — moja žena! Da, da! Ali si presenečen? No, videl jo boš, moja žena, saj je z menoj tu na oddihu. Zdažle je še v kopalnici. Prvovrstna dentiska je. Vrnila me je življenju. Povem ti, da sem neizmerno sreče. Ko jo boš videl, me boš razumel.«

»Ze zdaj te razumem in ti čestitam, prijatelj!« sem mu stisnil roko. On pa je ponovno pokazal na svoje zobe:

»To vse je njeno delo. Prava umetnica je v stroki...«

Tedaj je vstopila in Blaž se je nasmešnil njej, nato še meni. Bila je morda deset let mlajša od njega, svetlolasa in v telo zajetna. Iz mehkega pogleda se ji je svetlikalo nekaj kakor materinska dobrosrčnost.

Predstavil me je njej in posedeli smo tisti večer še dobro uro v prijetnem razgovoru. Ko smo si končno poželeli lahko noč, me je Blaž za trenutek zadržal in mi pošepetal:

»In da bo moja sreča popolna, me čaka še novo veselje: V doglednem času se mi bodo službeni prejemki zvišali za tri tisočake. Dobil bom namreč pravico do otroškega dodatka. Da, da, pomisli! Vedno si me razumel in tudi zdaj me razumeš, ali ne? Saj je resnica v tem, kar sem ti dejal nekoč: »Dokler grizeš, živiš. Gristi se pravi živeti. In grizel bom še. In kako rad!« Ponovno sem mu čestital. In kako bi mu ne?

J
E
S
E
N

Kaj je treba vedeti o socialni pomoči?

Veliko nejasnosti, nepotrebnih dopisovanj, poti in stroškov ima upravni aparat, še več pa sami prosilci za te podpore, ki jih dajejo prvenstveno občinski ljudski odbori — v bodoče pa le v izjemnih slučajih OLO.

Vse to je prav zaradi tega, ker je ljudstvo o tem premalo obveščeno, razni »nadri-pisarji« ali kot ljudstvo pravi »zakotni pisuni« pa to nevednost večkrat izkoriščajo. So pa tudi primeri, da celo nekateri uslužbenci ali funkcionarji niso zadostno poučeni, kdo je na kakšni višini in na kakšne podpore in pa na kakšen zakonit in najhitrejši način se do teh podpor pride.

Osnovno načelo je: Na te podpore je upravičen vsak državljan in prebivalec LRS oziroma FLRJ, ki je socialno ogrožen, delanemožen, brez premoženja, nima niti bližnjih svojcev ali sorodnikov, ki so mu po pozitivnih zakonitih predpisih in po človeški morali in socialnem čutu v naši družbeni skupnosti dolžni pomagati oziroma zanj skrbeti. Za vse to pa mora imeti pogoje in

verodostojne dokaze ter mora biti prošnja oziroma zapisnik oskrbljen z vsemi potrebnimi prilogami, da ga lahko obč. LO na svoji seji sveta ali komisije presoja in odloča.

Prav isto velja za prošnje, ki jih rešuje tukajšnji Svet. Nobena vloga niti prošnja, ki ni kompletna in predložena potom Obč. LO se ne more in ne sme vzeti v pretres. Glavne priloge so: potrdilo o premoženjskem stanju, o družinski skupnosti, navedba oseb, ki so ga dolžne po zakonu vzdrževati, starši, stari starši, mož, žena, otroci, vnuki, bratje, sestre ali pogodbeni zavezanec ter njihove razmere, nadalje zdravniško spričevalo.

Zaradi tega naj se v tem smislu postopa in bo takšna pot najcenejša in najkrajša.

Omenjamo še, da o vseh podporah in višini teh podpor ne odloča upravni aparat — uslužbenci, ampak na skupni seji komisije — odbora ali sveta tako pri Obč. LO kot na OLO odločajo voljeni člani teh organov z večino glasov.

Naloga upravnega aparata pa je, da sklepe teh organov hitro brez ovir in ne birokratsko izvrši.

Zaradi tega naj se ne pošiljajo tukajšnjemu OLO po posameznikih, niti od množičnih organizacij niti od Obč. LO pomanjkljive, nekompletne vloge, še manj pa same stranke na OLO Celje samo zato, da se jih rešijo, temveč jim naj že na občinskem ljudskem odboru povedo stvarno stanje.

Končno pripominjamo, da OLO daje do nadaljnega podpore le še svojim kadrovcem, žrtvam faš. terorja ter podpore soc. ogroženim dijakom. Nadalje še začasno ortopedske pripomočke in kopalniška zdravljenja. Za vse ostale podpore iz splošnega skrbstva je pa pristojen Obč. LO.

Ne bo odveč in hvaležno nalogo bi izvršili tudi uslužbenci, da bi ljudstvo, posebno pa funkcionarje množičnih organizacij na podeželju o vsem tem — zelo važnem področju soc. dejavnosti ljudske oblasti seznanili. R. F.

Nanga Parbat je dvignil v nemški javnosti tudi veliko polemičnega vika in krika. Hermann Buhl se je zaradi te pisarije čutil ogroženega in je zato ponudil svoje informacije monakovski »Abendzeitung« informacije, ki so postavile dr. Herrligkofferja, vodjo ekspedicije v čudno luč. Vodja ekspedicije je posredoval pri monakovskem županu, da bi se Buhlovo pisanje prepričilo ali vsaj cenzuriralo. Dr. Herrligkoffer ni znal vzbuditi simpatij niti pri predavanju v kongresni dvorani Nemškega muzeja. Na predavanje niso bili povabljeni možje Nanga-Parbata iz leta 1938 niti svojci mrtvih niti tedanja vodja niti Fritz Bechtold, ki je bil štirikrat na Nanga Parbatu. Na odru je manjal tudi Peter Aschenbrenner. Uvodno besedo je spregovoril monakovski župan in se ni mogel zdržati polemične osti proti Nemški himalajski ustanovi. Mučen vtis je naredil s svojim referatom dr. Herrligkoffer, ker se je držal rokopisa, medtem ko je Buhl govoril prosto in doživeto.

Zgodilo pa se je še nekaj. Založba Lehmann, s katero se je pogodil dr. Herrligkoffer, je dosegla, da »Abendzeitung« preneha z objavami Buhlovega sestavka »Resnica o Nanga Parbatu«. Založba Lehmann je namreč dala 24.000 DM ekspediciji in si s tem kupila pravico do objave. Sledilo je odprto pismo Hermannu Buhlu vodji ekspedicije. V pismu, ki je izšlo v »Abendzeitung«, Buhl razkriva razloge za »globoko segajočo odtujitev med obema udeležencema. Dr. Herrligkoffer je po vrnitvi v glavno taborišče odposlal del odpreme v Gilgit, da bi mu tam služila prihodnje leto na ekspediciji v Karakorum. Med drugim je odposlal tudi zdravila, zategadelj je Buhl pogršal pravilno nego, kar je potrdil

nek nemški zdravnik v Lahoru. Dr. Herrligkoffer se sploh ni pozanimal za Buhlovo zdravstveno stanje. Tudi se ni pobrigal za prevozno sredstvo, odpiral vse privatne brzojavke na Buhla, razširjal napačne novice, terjal od Buhla, da sam plača letalo od Lahore do Karadžija, in mu na povratku dodelil samo zasilni sedež v letalu.

Klinika, ki je operirala Buhlu dva prsta na nogi, je sicer rešila zdravniško čast vodje ekspedicije, toda polemika se je nadaljevala z odprtim pismom ostalih udeležencev, ki so predlagali tovariški razgovor, na katerem bi se te stvari razčistile tako, da bi ne trpel ugled ekspedicije, ki je bila organizirana v spomin ponesrečencev na Nanga Parbatu. Res so se zbrali vsi prizadeti razen Aschenbrennerja, ki ves čas o prepiru ni maral ničesar vedeti. Izdali so komunikne, v katerem obžalujejo, da je prišlo do javnega obračunavanja, in izjavljajo, da bodo izdali enotno poročilo o ekspediciji.

Polemika je seveda precej škodovala ugledu nemškega alpinizma doma in v inozemstvu. Nemške revije poudarjajo, da raje nobene ekspedicije več, kakor pa da bi prišlo do takega javnega pranja umazanega perila, ki bi se nabralo v dobrem mesecu, ko je ekspedicija na delu.

MORDA SE JE ZMOTIL

Bolnik po operaciji na glavi prihaja k sebi. Zdravnik sedi pri njem in ga vpraša, kako se počuti.

— Nekaj mi ne gre prav v račun. Sem res tako izjemen slučaj, da se je ravno meni moralo to zgoditi...

— Čemu in kaj?

— No, to, da sem imel slepo črevo v glavi...

FILMSKO ŽIVLJENJE

Plavajoče gledališče

Film o propadajočih in propadlih igalskih karierah pa o propalih tipih ter o iluzijah, ki so iluzije, dokler živijo v abstraktnih sferah igre, brž pa, ko zabredejo v nižnje dramske vsakdanjosti, spuhté, kakor kaka običajna domisljica kakega hollywoodskega producenta. Naposled prav tako revijski film s prijetno zabavno glasbo, in kot celota — če si odmislimo nekatere za lase privlečene momente — nadpovprečna stvaritev brez kakih psihoških znamenitosti, a ne brez dokaj prepričljive karakterne igre. Obe plati sta kompozicijsko in smiselno enotni ter povezani z motivom »stare reke«, ki kljub slabemu suženjskemu prevodu ni izgubila svojega bistva.

Zgodba, ki v ameriškem življenju in družbi gotovo ni nič izrednega, se suče okoli dvoje nesrečnih parov Plavajočega gledališča — Julije s črnsko krvjo v žilah — delikt v paragrafih ameri-

ških zakonov, ki jo zato obsodijo na neusmiljen propad, ki je v filmu prikazan naravno in z najboljšo igro; (Ava Gardner) potem še Nolie in Gay, ki se tako rekoč v navdihu igre na smrt zaljubita ter poročita, pa kaj kmalu postaneta oba žrtvi Gay-jeve hladnokrvne hazardne strasti, ki ju požene koliko da ne na beraško palico in ju do konca filma loči, ko je potem zopet vse pozabljeno, kesanje in odpuščanje pa na precej banalni način zopet združijo. Gay-jev hazard je kakor intermezzo na Noliejini poti v igalske arene in hkrati kakor deux ex machina k happy endu, ki is je skozenj zgubljeni Juliejn lik... in oboje se prepleta z akordi »Mississippija«. Precej romantičen konec, kakor tudi precej romantičen film, ki pa se ga spričo ne prevelike etipljivosti da gledati in prenesti. DHR

Trenutek obupa

Angleški kriminalni film, ki je njega dejanje postavljeno v čas po drugi svetovni vojni in ki se odigrava pretežni del v povojnem Berlinu.

Van Halder prostovoljno prizna uboj nekega angleškega stražarja, prostovoljno zato, ker se nekdo mora žrtvovati in žrtvuje se zato, ker nekoliko pred tem izve iz prijateljevih ust, da je njegova ljubica mrtva. Potemtakem tudi zanj ni več življenja. Obsodijo ga na dosmrtno ječo, ki se Van Halder z njo seveda spoprijazni, toda zgodi se, da ga ob neki priliki njegova Ana obišče in potem obiskuje. S težavo ji dopove, da on ni morilec in Ana — bistroumno, optimistično in prikupno dekle — hoče za vsako ceno doseči obnovitev procesa, zlasti, ker Van Halderjevi prijatelji, ki so bili pri uboju soudeleženi, še žive, in ker je upati, da bodo izpovedali resnico. Toda Van Halder zgubi med tem vsako upanje in tudi tesnobe celice ne more več prenašati, zato na prav duhovit način pobegne ter zaide preko Hamburga in Münchena v Berlin, kjer se dejanje potencira do največje napetosti. Tu namreč vsako prijateljstvo odpove, kajti nihče ne upa priseči na Van Halderjevo nedolžnost, ker bi ga prisega

ne le razbremenila vsakega priznanja in obtožbe, temveč bi utegnila zavesti na sled pravega morilca, ki je bil neki Paul; poleg vsega ni malenkost, če so na lovu za človekom kar štiri policije, in če se zgodba po najbolj mogočih in nemogočih kriminalnih zapletih in razpletih pa po smrtni vožnji in vsem tistem, kar se med to vožnjo dogaja v vozilih, srečno konča! Seveda največ po zaslugi Ane. Vendar s tem ni rečeno, da je film slab, kakor ne bi mogli reči, da se lahko meri s Sedmim križem ali Beguncem. Gotovo pa je, da je po dinamiki prav toliko ob obeh, kolikor je po psihološki plati za njima. Ne bi mu mogli očitati ravno kakih neverjetnih scen, kakor so te pogost pojav v tovrstnih in tudi drugih filmih, prav tako mu ne bi mogli odreči nekih kvalitet, seveda mimo vsega, da mu manjka predvsem globine, kakor se temu reče — ne glede na to pa je med redkimi kriminalnimi filmi, ki je spretno režiran in odigran, s čimer mu je zagotovljen uspeh, in kar ni nič manj važno — dejanje je dramatično in dramatičnost se stopnjuje od začetka do konca ter gledalca močno pritegne.

SLAŠČIČARNA
CELJE, STANETOVA ULICA 17

„RUGO“
zraven restavracije
„Na-Na“ ODPRTA

nudi vedno sveže pecivo in slaščice vseh vrst.
Furska kava, bela kava, čokolada in brezalkoholne pijače.

OBJAVE IN OGLASI

Telesna vzgoja in šport

štra se za tekmovalcu pokazala odlična disciplina. V vsem tekmovalcu pa ni bilo niti enega protesta. O strelnem tekmovalcu bomo podrobneje poročali naslednji teden, dokamo le še na izredno atletskega tekmovalca.

15 SINDIKALNIH PODRUŽNIC V BORBI ZA NASLOV MOSTVENEGA PRAVKA V NAMIZNEM TENISU

Na poziv republiškega odbora TVD Partizana ter Zveze športov je tudi Okrajni sindikalni svet v Celju razpisal množično športno tekmovalstvo v namiznem tenisu. O strelnem tekmovalcu bomo podrobneje poročali naslednji teden, dokamo le še na izredno atletskega tekmovalca.

ODLOČBA

Na podlagi čl. 136, točka 12 Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, Ur. list LRS št. 19 1952, v zvezi s 53. čl. Zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpuščanju Ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS, odločam, da se na področju mesta Celje skliče zbori volivcev v vseh volilnih enotah. Zbore volivcev opravijo odborniki Mestnega zbora vsak v svoji volilni enoti s sledenčim dnevnim redom: 1. Volitev kandidacijske komisije.

2. Predlaganje kandidatov po volitvah za republiški zbor in Zvezno ljudsko skupščino.

3. Obravnavanje predloga kandidacijske komisije za določitev kandidata in glasovanje o predlogu.

Potrebna navodila in vabila prejmejo ljudski odborniki posameznih volilnih enot pri Mestnem ljudskem odboru, ki naj se v to svrhu čimprej zgleda v Tajništvo Mestnega ljudskega odbora.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Predsednik MLO: Jerman Riko

OPOZORILO VOLIVCEM

Vzade 22. november 1953 so razpisane splošne volitve za republiški zbor poslancev in poslancev Ljudske skupščine FLRJ.

V svrhu dopolnitve stalnega volilnega imenika opozarjamo državljane, živče na področju mesta Celja, da v zakonitem reklamacijskem roku, to je do vključno 14. oktobra 1953, preverijo, če so vpisani v stalnem volilnem imeniku, ki se vodi in je razgrajen na Mestnem ljudskem odboru v sobi št. 25-1.

Na to dejstvo zlasti opozarjamo pripadnike JLA, t. j. oficirje, podoficirje in njihove družinske člane in pa mladince, ki doslej zaradi nezadostnosti še niso imeli volilne pravice, pa bodo do 22. novembra 1953 dopolnili 18. leto starosti.

Reklamacije za vpis v volilni imenik po izteku reklamacijskega roka, to je po 14. oktobru 1953, se bodo več možne.

Vzprejeti v stalni volilni imenik je do tega roka možen vsak delovni dan od 8. do 12. ure pri Mestnem ljudskem odboru, Gregorčičeva ulica 5, I. nadstropje, soba št. 25.

MESTNI LJUDSKI ODBOR CELJE

OBJAVA

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Šoštanj sprejema stranke samo ob torkih in petkih od 7. do 12. ure, zlasti prijave pričin o zaposlitvi pa samo vsak petek, pa tudi starejše godbenike in pevce, ki so že delovali v društvih, pa žele svoje znanje izpopolniti in redno sodelovati v društvenih skupinah.

V tekočem letu otvaja društvo svojo glasbeno šolo, kjer bo reden pouk violine, harmonike, trobil (pihalnih instrumentov) in tamburaških instrumentov. — Vpisovanje bo do 15. 10. 1953 v društvenih prostorih v Razlagovi ulici (vhod iz Ulice Tončka Čečeve — ob bivši železničarski menzi), in sicer:

a) za pouk violine in harmonike vsak dan od 14. do 15. ure; b) za pouk trobil vsak torek, četrtek in soboto od 18. do 19. ure; c) za pouk tamburaških instrumentov vsak ponedeljek in sredo od 18. do 19. ure.

Ob istem času naj se javijo tudi izveščani godbeniki zaradi vključitve v obstoječe godbene skupine (godbo na pihala, tamburaški ali harmoničarski zbor).

Nove pevce in pevke sprejemamo do 15. X. 1953 v pevski sobi II. gimnazije (Vodnikova ulica) 2. nadst. vsak torek in petek od 20. do 21. ure. Prijave novih članov in članic v likovni odsek sprejemamo vsak petek od 16. do 18. ure v kletnih prostorih novega poslojpa MLO (stranski vhod).

Po 15. oktobra t. l. novih članov oziroma gojencev — zaradi razdelitve in uvedbe sistematičnega dela — ne bomo več sprejemali.

Vabimo vse ljubitelje lepega petja in glasbe, da se v čim večjem številu prijavijo v naše odseke in s tem pomagajo kulturno-prosvetno dejavnost mesta Celja sebi in skupnosti v korist. Pozivamo starše, da napotijo svoje otroke v društveno glasbeno šolo, kjer si bodo pridobili koristno znanje. Naprosimo sindikalne podružnice v Celju, da opozorijo na to objavo vse svoje člane. Uprava.

MESTNO GLEDALIŠČE V CELJU

obveščam vodstva srednjih, strokovnih in osnovnih šol v Celju in okolici, da na željo prijateljev zaključne predstave Tavčarjevega »Cvetja« v jesenic za šolsko mladino. Na to posebej opozarjamo profesorje in predavatelje zgodovine slovenskega slovstva. Enotna vstopnina za zaključne predstave znaša 15 din za osebo. Po podrobne informacije pišite na upravo gledališča, Celje. Sladrov trg, ali kličite telefonsko številko 26-60.

ZIDARJE, TESARJE IN DELAVCE

sprejemamo v stalno zaposlitev. Dela se lahko več ur dnevno.

GRADBENO PODJETJE MOSTE

Ljubljana, Zaloška cesta 51a

GRADBENEGA DELOVODJO

s prakso na visokih gradnjah sprejemamo v stalno zaposlitev.

GRADBENO PODJETJE MOSTE

Ljubljana, Zaloška cesta 51a

SPREJEMO TAKOJ DAKTILOGRAFA

z znanjem nemškega jezika in pravopisa ali po možnosti z znanjem angleščine. — Keramična industrija Liboje, pošta Petrice pri Celju

PRITLICNE JABLANE, HRUŠKE, SLIVE, KUTINE

in nizke vrtnice naročite takoj pri Petruku, učitelju na Lavi 37.

PRODIM DOBRO OHRANJENO HRASTOVO JEDILNICO

— mahagoni. Naslov v upravi lista.

UGODNO NAPRODA: ročni voz, nosilnost 400 kg (platoner), slikarske lestve, velika miza s predali in večja množina stenskih vzorcev. Naslov v upravi lista.

STANOVANJE, kompletno štirisobno v Ptujcu, zamenjam za enakega ali manjšega v Celju.

Povzeto se v Ekonomski pisarni v Celju, Stanetova ulica 15.

PREKLJUČEM nerosnične vesti, ki sem jih govoril o Lebam Sonji in se ji zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. Stiplovec S.

Prav ugodno in poceni PRODIM STAVBNO PARCELO v bližini Zaleca. Naslov v upravi lista.

UCITELJSKA DRUŽINA s maljnimi otroki išče resno, pošteno in starejšo gospodinjico. Plača po dogovoru. Naslov v upravi lista.

PRODIM PLINSKO PECOICO in dobro ohranjeno otroško posteljo. Naslov v upravi lista.

UPOKOJENEC IŠČE SOBO s hrano v Laškem ali v Celju (v okolici). Ponudbe poslati na upravo pod »Mirna stranica«.

UGODNO prodam ročni vozček, nosilnost 500 kg. Celje, Babno 16.

BLAGA JNICARKA, večša vseh blagajniških poslov in pisarniških del, išče takojšnje namestitve. Naslov v upravi lista.

DRŽAVNA GLASBENA ŠOLA V CELJU

ima nekaj prostih mest na oddelkih za flauto, oboo, klarinet, rog, trombeta in pozauno. Instrumenti so učencem na razpolago v šoli. Vabimo predvsem delavsko mladino, da se popriime učenja teh instrumentov. Podrobne informacije so na razpolago v pisarni Glasbene šole dnevno od 8. do 12. in od 5. do 6. ure.

KONCERTI

Koncertno sezono v Celju bomo začeli s koncertom na dveh klavirjih Erike Frieser in Paula Trauta, pianistov iz Kölna. Koncert bo v sredo, dne 14. oktobra v Narodnem domu. Predprodaja vstopnic v Glasbeni šoli.

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA

Dne 4. 10. 1953: tovariš dr. Cerin Josip, Celje, Cankarjeva ulica 9. Nedeljska zdravniška dežurna služba traja od sobote od 18. ure dalje do ponedeljka do 8. ure zjutraj.

KINO UNION CELJE

Od 1. do 7. 10. 1953: »TRAMVAJ POZELENJE« — ameriški ilm

Predstave ob delavskih urah ob 17.45 in 20 ur. Predstave v nedeljo ob 15.30, 17.45 in 20 ur.

Od 8. do 14. 10. 1953: »PLAVAJOČE GLEDA LISCE« — ameriški barvani film

Predstave dnevno ob 18. in 20 ur. ob nedeljah ob 16., 18. in 20 ur.

KINO DOM CELJE

Od 2. do 6. 10. 1953: »CIRKUSKI DECEK« — angleški film

Od 7. do 9. 10. 1953: »SRČANJE S FRANKENSTEINOM« — ameriški film

Od 10. do 16. 10. 1953: »VRAG VZEMI SLAVO« — italijanski film

Predstave dnevno ob 16.15 in 20.15, ob nedeljah ob 16.15, 18.15 in 20.15.

Nogomet

KLADIVAR OSVOJIL DRUGO TOČKO

V II. kolu hrvatsko-slovenske lige je na domačih tleh bil nasprotnik Kladivarja Tekstilac iz Varaždina. Celjani so v tej tekmi po nesrečnem finišu v II. polčasu osvojili le eno točko, čeprav bi po poteku igre lahko osvojili prvo zmago.

Igra v I. polčasu od obeh moštev ni bila zadovoljiva. Tekstilac je v tem delu vendarle pokazal malo več borbenosti. V 25. minuti je Andrevič presenetil Kladivarske s preciznim strelom iz kakih 25 m in žoga je že našla pot v mrežo. V II. polčasu pa je Kladivar postal ofenzivnejši in je zlasti po 16. minuti igre uprizorjal napad na napadom na vratih gostov. Mladi napadalec pa so preveč oklevali. Kočno je v 21. minuti uspešno Mariničku z desne strani igrišča iz neposredne bližine potisniti usnje v mrežo. Stanje 1:1 in nadaljevanje ofenzive Kladivarja je obetalo, da se bo tehnična obrnila na stran domačinov. In res — let pet minut kasneje uspe Mariničku s preciznim udarcem z glavo že drugič spraviti žogo v mrežo — 2:1 za Kladivarja. Domačini imajo pobudo še nadalje v rokah, igrajo pa le nekoliko prenevržno. V 37. minuti se je na sami meji kazenskega prostora boril Cater z nasprotnim napadalcem, ki je najprej Caterja na rafiniran način zadržal z rokami, nato mu je nedovoljen prijem vrnil že Cater. Kočni efekt je bil ta, da je sodnik pokazal na belo točko pri 11 metrih. Kazenski strel je Janušič z razantnim strelom realiziral in postavil končni rezultat dvoboja — 2:2. Vsi napori Kladivarja za dosego zmage so bili brezuspešni.

SK CELJE : SK OLIMP — 1:0 (0:0)

V soboto sta se srečala stara predvojnata rivala v tradicionalni tekmi v borbi za prehodni pokal Kladivarja. Tokrat je nogometšem Celja uspel revanž in je s tesno zmago po efektivnem голу Mirka Presingerja pokal prešel za dobo enega leta v last SK Celja. V moštviu Celja smo srečali same predvojnne znance, medtem ko Olimp ni poslal v ta boj kompletne ekipe. Dva igralca — Arlič in Klokočevnik — sta pred vajo nastopala za Jugoslavijo, pa tudi član kilske vrste je od leta 1940 nastopal v Atletiki. Zeleti bi bilo, da bi v bodoče v tej tekmi nastopali res vročični pripadniki obeh predvojnih društev.

PRESENEČENJE V SLOVENSKI LIGI

Nogometiški ZSD Celja so v Kidričevem kot novince slovenske lige poskrbeli za preseenečenje z zmago 1:0 nad Aluminijem. Edini gol je dosegel stari nogometni Kraljšek, ki pa je za dostoval za Zagorja pa so v Mariboru odzveli zmago z 1:0 rutiniranemu Železničarju, ki je veljal za največjega kandidata za 1. mesto v tej ligi. Rudar iz Trbovelj pa je doma odnesel prvo zmago nad Nafto s 5:3. Nogometiški Kovinarji iz Stor so v Ptujcu proti Dravi doživeli težak poraz kar s 6:2 (3:0).

REZULTATI NOGOMETNEGA TURNIRJA CELJSKIH PODJETIJ

I. skupina: Cinkarna : Železarna Store — 3:1, Emajlrana : Tehnice — 3:0, Tiskarna : Graditelj — 1:0, Cinkarna : Tiskarna — 3:2, Emajlrana : Železarna Store — 3:0, Emajl-

Košarka

ZOPET DVA PORAZA CELJANOV

V nedeljo so košarkarji Celja zopet doživeli doma dva nadaljnja poraza. Branik iz Maribora je odnesel dvojno zmago. Ženske Branika so premagale domačinke s 36:19, pa tudi mladinci Celja se niso odrezali bolje.

CELJSKI KAJAKASI DRUGI V DRŽAVI

Na državnem lbarskem prvenstvu na Ušcu v južni Srbiji je celjsko kajakaško društvo »Rinka« osvojilo drugo mesto v državi. Med 10 ekipami ima boljši plasman le Treпча, medtem ko so se ostala društva oziroma ekipe iz Ljubljane, Zagreba, Beograda ustvile precej nizko na tabeli. Marjan Blažič iz Celja je na tem tekmovalju zasedel 4. mesto pri spustu in 6. mesto v slalomu. Tudi Bogomir Ulbring, Jože Oder in Edi Znidar so zabeležili zavidljive rezultate.

Zahvaljujemo se ob tej priliki vodstvu odbora Ljudske tehnike, ki nas je finančno podpri in s tem omogočilo udeležbo na prvenstvu. S. J.

MNOŽIČNA TEKMOVANJA

Zadnje lepe jesenske dni so izkoristili dijaki celjskih zavodov za plavalne tekme v Rimskih Toplicah, ki se jih je udeležilo preko 500 tekmovalcev. O rezultatih bomo podrobneje poročali v naslednjem številku lista. Že teden dni pa se vršijo tudi nastopi vse celjske šolske mladine v atletiki, ki tekmujeje v tehik na kratke proge. Statistika nam bo pokazala, katera šola je hitrejša. S tem bo šolska mladina pomnožila število udeležencev v množičnem tekmovalju v našem mestu na 4000.

Tudi tekmovalnja delovnih kolektivov Celja zavzemajo vedno širši razmah. V nogometu se bjejo ogrožene borbe. Tu in tam kažejo posamezna moštva že kar dober nogomet. Tudi v namiznem tenisu se tekmovalje lepo odvijajo. Prav to tekmovalje, ki se vrši v posameznih podjetjih, zbljuje nastopajoče tekmovalce-delavce iz naših različnih podjetij. Rezultate liste, ki jih lahko po podjetjih opazi na objavnih deskah, pa dvigajo interes celotnega kolektiva podjetja, kjer se vsi delavci živo zanimajo za uspehe svojih reprezentantov. Kočano je bilo tudi sindikalno prvenstvo v kegljanju, ki se ga je udeležilo kar 9 moštev ali okrog 110 kegljačev. Tekmovalje je vzorno organiziral SSD Beton na svojem kegljišču, tekmovali pa so v narodnem slogu. — Rezultati: Beton 528, Tehnometal 483, Železarna Store 467, Bolnica 454, Tekstila Prebold 422, Tovarna emajlrane posode 408, Pošta 395, Keramična Liboje 387, Tovarna tehniče 320 lesov. Vsa nastopajoča mo-

NEUSPEH V KARLOVCU

Atletska reprezentanca Slovenije, v kateri je bila vrsta celjskih atletov in atletin, je preteklo soboto in nedeljo bila poražena od Hrvatske s 16 točkami razlike. Vsekaror predstavlja ta poraz po lanski sijajni zmagi v Celju neuspah za slovenske atlete in atletinje, ki ga le deloma opravičuje nekompletna sestava slovenske reprezentance.

Atletika

Tragično je preminul tovariš

JURAK MAKŠ

naš dolgoletni sodelavec in večkratni član upravnega odbora OZZ Celje. Njegovo ime bo ostalo trajno v najlepšem spominu vseh zadružnikov našega okraja

Okrajna zadružna zveza Celje

IZIDOR HORVAT

KAMNOLOM

Mernigg se je umaknil v barako. Po njegovem tolstem, ozonjenem licu se je neupogljiva trdosrčnost prelivala v dopadljiv usmev: »To mi je uspelo. Sodruga umazana, pestiti te je treba, pa se uneseš!«

Levec in Skutnik sta ostala sama. Okrog njiju je zavijal Vincenc: »Tako je in nič drugače, gosposko je treba ubogati in spoštovati, pravim jaz.«

Levec se je prestopil in dejal bolj sebi ko Skutniku: »Moje roké premorejo več ko za miloščino in ponosa je v meni tolkiko, da se tako grobo odirati ne dam.« Ozrl se je po baraki in dodal: »Iz naših prerekanj si je skoval dobiček Mernigg.«

Pljunil je in odločno zavil na cesto. Jernej mu je sledil. Kakor bi se odtргala od skal, sta jim orožnika zastavila pot: »V imenu zakona...«

Ferdinand Grobljar si je zadovoljno mel roke. Še bolje, kakor je pričakoval, je šlo. Levji del je posnel sicer Mernigg, toda zaupanje uživa in nevarnega Leveca se je gladko otrese. — Videli boste, kdo je Grobljar! — »Vincenc!« je poklical skozi okno.

Tisti hip je zadonelo: »Bem-hembem-bem...«

»Prav! Pospravi! Potem se javi!«

»Sem že náred, gospod, sem že...« je drobil Vincenc in ko veter hitel pospravljati.

Delavci so molče pospravljali in potajeno zapuščali delovišče. Ko je bil kamnolom za njimi, so skoraj zdiralji, kakor bi se bali, da jih zadržji nevidna zlokobna roka in jih zdrobi ob skalah Bele rebri.

»Poslušaj!« je povzel delovodja. »Poiskal boš nekaj ljudi. Sredi sezone smo in naročil je veliko. Gospod Mernigg je od-

redil, da najamemo še nekaj delavcev in voznikov. Ljudje se bodo sicer drenjali sami od sebe ko svinéta pri koritu, vendar bomo odbrali le take, ki so navezani na kraj in se ne bodo puntali. Si razumel?«

Vincenc je šilil uhlje ko zajec, iztegoval vrat in buljil v Grobljarja: kaj takega pa še... On da bo iskal delavce! Potem se je raztočil: »I, kakopak, razumel... razumel... Že grem, gospod, že grem. Našel bom delavcev, ki vam bodo po volji in tudi gospodu Merniggu. — O-hóu, po onadva pa kar žandarji... Jaz pa pravim: kdor ti daje delo in jelo, njemu moraš pokorno služiti. Prav je tako, rečem...«

»V Beli rebri bo zdaj red!« Grobljar je vstal od mize. »In... Ko že hodiš tod, povej tisti Skutnikovi ženski, naj se zglati zaradi moža.«

Vincenc bi skoraj dreznil ob tla, tako se je pripognil, pa že tudi skočil čez prag. Tedajci pa se je zavrtel ko vrtavka, da bi kmalu podrł gospoda delovodjo: »Ne bo treba k njej! Je že tu! — Ob času je prinesla v mlin, he-he-he...« je vrtel v eni sami sapi spoštljivo se umikajoč.

Na Slemnih Tončka ni doživela sprejema, kakor si ga je slikala. Po njenem odhodu je kočica docela onemela; mladina se je izogibala in povrhu še Jere. Enoličnost pa samota tudi Ocvirkovi Jeri nista bili povšeči. V eno je življenje nadložno, prijetnejše je v dvoje. Tako si je dejala in ko globlica poletela za parom in ga tudi našla. Uteha je bila, drugo je pozabljala in tako imela nad življenjem svoje dopadenje.

Ko ji je Tončka potožila svoje gorje in razodela, da bi ostala kar doma, pa še namignila na prijetnosti poprejšnjega življenja, se je Jera razčeperila ko koklja in kot petelinček se je razšopiril možak in se ji pridružil. Z združenimi močmi sta djala Tončko čez prag, ji pokazala pot v vse štiri smeri sveta in zaloputnila vrata. Jera je podila hči, da se ji dedec ne bi zagledal vanjo, možak pa iz bojazni, da bi ga ženski sčasoma kot nadležnost ne izrinili pod kap. Bajta je bajta in ima streho in pod krovom mizo in posteljo; koza daje od huderja sladko mleko, pri Jeri se pa nič kako prijetno spi.

Na Slemenih tedaj ni bilo nič takega, kar bi obetalo povratek lepih časov. Tončka je uvidela, da je tu odveč. Kakor je sedaj koptela vrednost Slemen, tako je koptela cena Železnega vrha in Bele rebri. V kočii na Železnem vrhu je gospodinja. Jernej je sicer pust, nosi pa vendarle dinarje za prvo silo in potrebo. Zato pa je zabavnejši Grobljar, ki je gospod in ima mnogo denarja; možak in pol je in tako poželjivo jo gleda. Le glej, Tončka, kako si boš odpirala vrata v doslej neslutene strani življenja! Pri Grobljarju bo zabavno in prijetno.

Doma je pripravila zajtrk in se podala v kamnolom: Jernej je bil pretveza, cilj je bil Grobljar. Vzplamtel je, da ga še podnetiti ni bilo treba. Kmalu bi jo zadušil. Vse lepše je šlo ko v mislih. Sedaj pa tak obrat!

Dogodki so Tončko zmedli. Tako je preudarila: mož in Grobljar. Čez kak čas samo Grobljar... Mari je rojena le za revščino in Jerneja Skutnik? Grobljar!... Vse minulo je tonilo z Jernejem vred nekje za pozabljenim obzorjem, pred njo je rdela zarja prešerno nasmejanega jutra. V njem zornem kotu je stal edinole Grobljar v vsej svoji moškosti in veličini, vso jo je prevzemala strast udajanja in uživanja.

Zakipela je v zavesti privlačne moči svojega telesa. V njej se je nakopičilo toliko neskladnosti z življenjem, da je ni mogla ubrati na svoje duševno in telesno žitje. Ponev bi vrgla po tleh, podkresila bajto, okrcala Jerneja, strgala cape raz sebe in vpila; pogledje me, se li skladam s to poniglavo preproščino? To je zmota! Tončka se ne ujema z obdajajočim jo okoljem, njeno telo ne spada v črviv okvir pomanjkanja in mrtvila, vrelec kipečih čustev se ne da ukrotiti v sajstii samoti bajte na Železnem vrhu, njena cvetoča lepota mora oplajati njeno mlado življenje!

In kdo jo lahko dvigne? Le on, ki bo nekoč bogat kot Mernigg. Predala se je plodovitemu upanju. Zakoprnela je po njem. Zadrževane strasti so se v deročem hudourniku zlivale k njemu. V svojih občutkih ni razločevala ljubezni od samoljubja z obilno primesjo nabrekle strasti in računarstva.

(Nadaljevanje prihodnjič)